

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Aile Bütünlüğü

Tarih : 30/03/2016 Saat :

Kayıt:

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 1

30 Mart 2016 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 10.07

BAŞKAN: Ayşe KEŞİR (Düzce)

BAŞKAN VEKİLİ: Bayram ÖZÇELİK (Burdur)

SÖZCÜ: Ali ÖZKAYA (Afyonkarahisar)

KÂTİP: Emine YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa)

BAŞKAN – Sayın Bakanım, Komisyonumuzun çok kıymetli üyeleri, değerli uzmanlarımız, değerli basın mensupları ve değerli misafirlerimiz; hepinizi sevgiyle saygıyla selamlıyorum.

Aile Bütünlüğünün Korunması ve Boşanma Olaylarının Araştırılması Komisyonu, kısa adını böyle söylediğimiz Komisyonumuz bugün 15'inci Toplantısını gerçekleştiriyor. 14 Ocakta ilk toplantımızı gerçekleştirdik. Bugüne kadar çeşitli kamu kurum, kuruluşları, üniversiteler, sivil toplum kuruluşlarından Komisyon çalışmalarımızın çerçevesini belirleyecek sunumlar aldık, çok kıymetli veriler elde ettik. Akabinde, yerel uygulayıcıları ve sorunu yerelde görmek adına saha uygulamalarımız oldu. Yaklaşık 7 ili bu anlamda ziyaret ettik. Her biri bizim için çok kıymetli çalışmaları bunlar. Her bir toplantıda, her bir çalışma toplantısında farklı bir uygulama ya da bölgeye ait yeni bir sorun görme fırsatımız oldu. Bugün de daha önceden ilan ettiğimiz üzere Adalet Bakanımız Sayın Bekir Bozdağ toplantımızın misafiri.

Benim hemen her toplantıda söylediğim gibi, sosyal olaylara ait sorun ve çözümleri tek bir konu üzerinden tartışamayız. Ne tek bir bakanlığın konusu olabiliyor –Komisyonumuzun konusu olan konular için de söylüyorum bunu- ne de tek bir kamu kurumuyla çözebiliyoruz. Aile konusuyla ilgili desteklemek ya da sorunlara çözüm üretmek anlamında bütüncül yaklaşmak, kamu kurum, kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, üniversitelerle beraber bütüncül bir yaklaşım sergilemek zorundayız. Sayın Bakanımız da bu anlamda toplantımıza davetimizde kırmadı bizleri, teşekkür ediyorum kendisine. Hem koruyucu, önleyici tedbirler noktasında Adalet Bakanlığıyla ilgili gündemimiz var hem de boşanma öncesi, boşanma esnasında ve boşanma sonrasında yürütülen bazı çalışmalarda Adalet Bakanlığıyla ilgili hususlar, yaptığımız geçmiş toplantılarda aşama aşama ortaya çıktı.

Ben sözü çok daha fazla uzatmak istemiyorum. Sayın Bakana sözü veriyorum.

Sayın Bakanım, buyurunuz.

II.- SUNUMLAR

1.- Adalet Bakanı Bekir Bozdağ'ın, Komisyon çalışmaları sonucu tespit edilen aile bütünlüğünü olumsuz etkileyen unsurlar ve aile kurumunun güçlendirilmesine yönelik Bakanlığın görev alanına giren konularla ilgili çözüm önerileri hakkında sunumu

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkan, Komisyonumuzun çok değerli üyeleri; boşanma olaylarının artmasının toplumsal dokuda meydana getirdiği tahribatın ve özellikle kadınlarımıza, çocuklarımıza verdiği zararın araştırılması, aile bütünlüğünün korunması için alınması gereken tedbirlerin ve bu yönde oluşturulacak sosyal politikaların belirlenmesi amacıyla oluşturulmuş bulunan Komisyonunuzda Adalet Bakanlığıyla ilgili Hükümetimizin görüşlerini açıklamak üzere söz almış bulunuyorum. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

İnsanların temel hak ve hürriyetlerinin sağlanması, aile hayatının korunması, kadın ve erkek eşitliğinin temin edilmesi anayasal bir hüküm olarak devletin temel amaç ve görevleri arasında sayılarak garanti altına alındığı gibi, ülkemizin imzalayıp onayladığı uluslararası sözleşmeler de insanların yaşama hakkını, güvenliğini, aile hayatının korunmasını, kadın-erkek ayrımcılığı yapılmamasını öngörür ve bunların temin edilmesini taraf devletlere pozitif yükümlülük olarak yükler. Buna göre, devletler bu hakları ihlal edemeyeceği gibi, bu hakların başkalarının da ihlal edilmemesi için gerekli tedbirleri almakla görevlidirler.

Aile toplumun temel taşı, çekirdek birimidir. Anayasa'mızın 41'inci maddesi devlete ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması ve aile planlamasının öğretimi ile uygulanmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alması ve teşkilatı kurması görevini vermiştir. İkinci olarak, her türlü istismara ve şiddete karşı çocukları koruyucu tedbirleri alma görevini de devlete yüklemiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; aile hukukunun en önemli bölümlerinden birisini boşanma hukukuna ilişkin hükümler oluşturmaktadır. Türk Medeni Kanunu bu konudaki özel düzenlemeleri içermektedir. Esasında, Adalet Bakanlığının sürdürdüğü politikalar bakımından baktığımızda, aile konusu yargıyla ilgili kısım itibarıyla, sonuçları bakımından daha ziyade yargıya intikal eden olaylar üzerinden yürümektedir çünkü açılan davalar aile birlikteliğinin yürütülebilmesi nedeniyle mahkemelere gelmekte ve orada bunlar değerlendirilmekte ve karara bağlanmaktadır. Elbette ailenin korunması, boşanma sebeplerinin ortadan kaldırılması çok geniş kapsamlı çalışmaları gerektirmektedir. Onun üzerinde, eminim ki bu Komisyonun ortaya koyacağı rapor hem Bakanlığımız için hem Hükümetimiz için yol gösterici olacaktır.

Aile hukukunun en önemli bölümlerinden biri, hiç şüphesiz boşanma hukukuna ilişkin hükümlerdir. Türk Medeni Kanunu'nda zina, hayata kast, pek kötü veya onur kırıcı davranış, suç işleme ve haysiyetsiz hayat sürme, terk, akıl hastalığı, evlilik birliğinin sarsılması boşanma nedenleri olarak öngörülmüştür. Evlilik birliğinin temelinden sarsılması veya uygulamada yaygın olan adıyla şiddetli geçimsizlik temel boşanma sebebi, diğerleri özel boşanma sebepleridir. Evlilik birliğinin temelinden sarsılmasına ilişkin genel

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Aile Bütünlüğü

Tarih : 30/03/2016 Saat : Kayıt: Stenograf : Uzman : Sayfa : 2

boşanma sebebi ile yargılananın başlangıcını, konusunu ve sona ermesini belirleyebilme, dava konusu üzerinde serbestçe tasarruf edebilme ilkesinin sonucu olarak eşler, diledikleri sebebe dayanarak dava açabilmektedir.

Yargıtayın verdiği içtihatları incelediğimizde, içtihatlarda en çok öne çıkan boşanma sebepleri olarak şunu görüyoruz: Şiddet uygulamak, alay etmek, aşağılamak, küçük düşürmek, küçümsemek, başkalarıyla karşılaştırmak, sırları açıklamak, dedikodu çıkarmak, iftira atmak, beğenmemek, suçlayıcı davranmak, eşe, çocuklara ve aileye hakaret etmek, sevgisiz davranmak, eşini sevmediğini söylemek, eşinden sıkıldığını, istemediğini söylemek, baskıcı davranmak, aşırı kıskançlık göstermek, başkalarıyla görüşmelere sınırlama getirmek, eşini, çocuklarını ve ailesini tehdit etmek, eşini evden kovarak eve almamak, üvey çocuğa kötü davranmak, eşine ve çocuklarına ilgisiz davranmak, eşin ve çocukların hastalığıyla ilgilenmemek, ev işleriyle ilgilenmemek, dışlayıcı davranmak, evlilik birliğinde üzerine düşen ekonomik görevleri yapmamak, bağımsız konut sağlamamak, borçlandırıcı işlemlerde bulunmak, eve haciz gelmesine neden olmak, kumar oynamak, alkol ve uyuşturucu bağımlısı olmak, çalışmamak, aldatmak, cinsel sorunlar, fiziksel şiddet uygulamak, eş ve çocukları dövmek, aileye, çevreye, sosyal hayata karşı sorumsuz davranmak olarak sıralanabilir. Tabii, bu sıralama bu sebeplerin çokluğuna azlığına göre değil, sadece genel nedenler olarak sınırlanmıştır. Yoksa, okuduğum sıraya göre en çok şu sebep vardır, diğeri azdır gibi bir değerlendirme yapmak yanlış olur. Onunla ilgili istatistiki veri çok net bir şekilde elimizde yok ama ana boşanma gerekçelerinin Yargıtay içtihatlarında bunlar olduğunu görüyoruz.

Şiddetli geçimsizlik olgularına baktığımızda, bunları, aynı zamanda, evlilik birliğinde karşılaşılan sorunlar olarak da kabul etmek mümkündür.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; evlenme ve boşanma sayılarıyla ilgili rakamları da burada sizinle paylaşmak isterim. Cumhuriyetin ilk yıllarında senede 20 bin evlenme yapıldığını görüyoruz. 2015 rakamları elimizde, tam 602 bin evlenme olayı gerçekleşmiştir. Boşanma rakamlarına baktığımızda da, 2015 yılında 135 bin boşanma gerçekleştiğini görüyoruz. 2014 yılında 202 bin civarında boşanma gerçekleşmiştir. 2014 yılında açılan boşanma davalarının nedenlerine göre oransal bir dağılım yaptığımızda, evlilik birliğinin temelinden sarsılması nedeniyle boşanmaların yüzde 53,3 oranla 1'inci sırada, anlaşmalı boşanmaların yüzde 43,6 oranla 2'nci sırada yer aldığını; akıl hastalığı, suç işleme ve haysiyetsiz hayat sürme nedeniyle boşanmaların da yüzde 1 oranla son sıralarda yer aldığını görmekteyiz. Elbette bu rakamlar açılan bütün bu davaların boşanmayla sonuçlandığı anlamına da gelmemektedir. Örneğin, 2014 yılında boşanma kararı verilen dosya sayısı -yukarıda ifade ettiğim gibi- 135 bindir. 2006 yılında 11 bin civarında dava tarafların feragati nedeniyle düşmüş, 2014 yılında feragat nedeniyle düşen dava sayısı 26 bine ulaşmıştır. Bu olumlu bir gelişmedir. Boşanmadan vazgeçenlerin sayısı dava açtıktan sonra artmaktadır. Boşananların sayısı arttığı gibi, açılan davalardan vazgeçenlerin sayısında da bir artış görülmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Anayasa ve uluslararası sözleşmelere göre, insanların yaşam hakkı ile ruh ve vücut bütünlüğünün sağlanması, aile hayatının korunması, kadın ve erkek eşitliğinin temin edilmesi, devletin pozitif yükümlülük olarak temel amaç ve görevidir. Aile kurumunda önemli sorunlardan birisi de hiç kuşku yok ki kadına karşı şiddet olgusu ve bununla mücadele edilme ihtiyacıdır. Artan toplumsal duyarlılık ve sorunla mücadeledeki yüksek politik hassasiyet ve kararlılık bu konuyu son yıllarda hiç şüphesiz daha görünür hâle getirmiştir. Kadının fiziksel, psikolojik, cinsel, ekonomik şiddete maruz kalması, aynı zamanda aile birliğini tehdit eden boşanma sebepleri arasında da yer almaktadır.

Bakanlığımızın istatistiki verilerine baktığımızda; 4320 sayılı Kanun'un uygulandığı dönemde, 2006 yılında 4.068, 2008 yılında 23.688, 2010 yılında 38.951 tedbir kararı verilmiş. 6284 sayılı Kanun'un uygulandığı dönemde, 2012 yılında 108.311, 2014 yılında ise 138.084 tedbir kararı verilmiştir. Görüldüğü gibi, tedbir kararlarının sayısında önemli artışlar vardır. Bu artışın pek çok nedeni vardır ama birinci nedeni konunun sosyal görünürlüğünün artmasıdır. Bu sayede hem kadınlarımızdaki hak arama bilinci hem de kamu makamlarının mücadeledeki kararlılığı yükselmiştir. Hiç şüphesiz, daha önce, karakolda kapatılan pek çok hadise vardı. Bizim yaptığımız yasal düzenlemelerle, eşlerin birbirine şiddet uygulamasının resen takip edilen konular arasına alınması ve bu konuda yayınlanan genelgelerin, alınan tedbirlerin başta kolluk güçleri olmak üzere kamuda görev yapan herkesi bu konuda hassasiyet noktasında ileri bir noktaya taşımıştır. Eskiden, karakolda kapatılan pek çok dosya hükümetimizin aldığı tedbirler sayesinde karakolda kapanmamakta ve bunlar işlem görmekte, şiddet kaydı düşülmekte, yargıya intikal etmekte ve yargıda da gerekli tedbirler, ceza alması gerekenler olduğu zaman da gerekli cezalar verilmektedir. Bunun, bu noktadaki duyarlılığın yükselmesi ve kamu görevlilerinin mücadeleye destek vermesinin bir sonucu olduğunu burada özellikle ifade etmek isterim. Ayrıca, bir neden de, 6284 sayılı Kanun'da koruma kapsamı sadece nikahlı eşe dayanan bir şeydi, şimdi bütün kadınlara dönük bir koruma yapılmaktadır. Yani, nikahlı olması şart değil; kız olabilir yani ailenin içerisindeki babaya karşı kızını da, bacısını da -erkeğin kız kardeşini- koruyan düzenlemelere imkân verdik. Eskiden korumayı, bunları genişleten bir uygulama Türkiye'de yoktu, bunu da ilk defa hükümetlerimiz döneminde getirdiğimizi burada ifade etmek isterim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemizde son yıllarda toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması amacıyla da yasal düzenlemeler yapılmış ve kadınların toplumdaki rolünü güçlendirmeyi hedefleyen devlet politikaları yaygınlaştırılmıştır. Başta Anayasa olmak üzere birçok alanda düzenlemeler yapılmıştır. Kadın-erkek eşitliğinin hukuki zemini güçlendirilmiştir. 2004 yılında, 5170 sayılı Kanun'la Anayasa'nın 10'uncu maddesine eklenen hükümlerle kadın ve erkeklerin eşit haklara sahip olduğu ve devletin bu eşitliği yaşama geçirmekle görevli olduğu ilk defa Anayasa'mıza konulmuştur. Bildiğiniz gibi, Anayasa 10 sadece eşitliği ifade eder ve kimseye bir yükümlülük yüklemeyiz. İlk defa yükümlülüğü getiren bir düzenleme, kadın ve erkeğin eşitliğinin vurgusunun altını özellikle kadın bir şekilde çizen bir düzenleme olmuştur. Bu düzenlemenin devamı 2010 Anayasa referandumunda yapılmış çünkü geçen zaman içerisinde görülmüştür ki sadece eşitliği hayata geçirmek için atılacak adımlar eşitsizliği ortadan kaldırmaya yetmez, zira kadının aleyhine pek

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Aile Bütünlüğü

Tarih : 30/03/2016 Saat :

Kayıt.:

Stenograf :

Uzman : Sayfa : 3

çok şey var. Onun üzerine, Anayasa'nın eşitlik ilkesiyle, yapılacak kanunların, atılacak adımların ters düşmemesi için 10'uncu maddesine kadınlarla lehine yapılacak pozitif ayrımcılığın eşitlik ilkesine aykırı yorumlanamayacağına dair bir anayasal düzen konulmuştur ve AK PARTİ hükümetleri döneminde ilk defa kadın lehine pozitif ayrımcılık yapmak Anayasa kuralı hâline getirilmiştir. Ayrıca, Anayasa'nın 90'ıncı maddesinde, usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin uluslararası sözleşmelerle iç hukukun bir hükmünün çatışması hâlinde uluslararası sözleşmeye üstünlük tanıyan kural Anayasa kuralı hâline getirilmiş ve uluslararası sözleşmeler kadın hakları boyutuyla da iç hukukumuzun doğrudan bir parçası hâline getirilmiş, hatta çatışma hâlinde iç hukuktan daha üstün olduğu vurgulanmıştır. Bunun uygulamaya yansımaları sağlamak amacıyla Adalet Bakanlığı olarak hem cumhuriyet savcılarını hem de görev yapan hâkimlerle ilgili çok geniş ve kapsamlı eğitim programları uygulanmıştır. Anayasa'daki bu değişikliğin ve bu alandaki değişikliklerin ne anlama geldiği ve uygulama konusunda göstermemiz gereken hassasiyet ve titizlik üzerinde eğitim programlarında da ciddiyle durulduğunu ifade etmek isterim.

1985 tarihli Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'yle kadınlara karşı her türlü ayrımı kınamayı, gecikmesizin kadınlara karşı ayrımı ortadan kaldıran politikalar izlemeyi, bu amaçla kadın-erkek eşitliği ilkesini kendi Anayasa ve yasalarına dâhil etmeyi ve ilkenin uygulanmasını da taahhüt ettik.

1 Ocak 2002 tarihinde yürürlüğe giren 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu, esasında, evlenme dâhil, kadın hakları konusunda, velayet konusunda, kadın-erkek eşitliği konusunda, pek çok konuda gerçekten hukukumuzda devrim sayılabilecek önemli yenilikler, önemli değişiklikler getirmiş, kadınlarımız lehine önemli düzenlemeler içermiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yine, İş Kanunu'nda, Devlet Memurları Kanunu'nda, iş hayatına ilişkin düzenlemelerin pek çoğunda kadının haklarını güçlendiren, kadınların imkânlarını artıran, kadının iş hayatında daha çok yer almasını sağlayan ve oradaki uygulamalarda kadınlar lehine pozitif ayrımcılık yapılması anlamına gelecek sayısız düzenlemenin yapıldığını buradan ifade etmek isterim. Bu düzenlemeleri ayrı ayrı anlatıp vaktinizi almak istemem.

Bildiğiniz gibi, 2004 yılında Türk Ceza Kanunu baştan sona yenilendi ve yeni bir ceza kanunu yürürlüğe girdi. Bu kanundan önce Türk Ceza Kanunu içerisinde kadına karşı şaşkınlık bir yaklaşım vardı. Gerçekten, kadınları kendi içinde bölen, ayrıma tabi tutan bir yaklaşım vardı. Sadece Türk Ceza Kanunu'nda değil bu yaklaşım, bizim diğer kanunlarımızda da vardı. Nasıl bir yaklaşım vardı? İşte, "kadın" dendiğinde ayrıca, bakıyorsunuz, bekâr, evli; karı, koca, dul; kadınların kendi içinde bizim Ceza Kanunu'muzda ve diğer kanunlarda ayrı bir alt tasniflere de tabi tutulduğunu görüyoruz. Hükümetlerimizin ortaya koyduğu politikalar çerçevesinde kadının kadın olarak ifade edilmesi, bunun dışındaki alt ayrımların kaldırılmasına biz özen gösterdik ve kanunlarımızdaki bu ayrımları başta Ceza Kanunu olmak üzere müdahale ettiğimiz her kanunda değiştirmeye özen gösterdik. Hâlâ belki bazı kanunlarda olabilir ama o kanunlara müdahale edilmediğindedir. Önümüze gelecek her kanunda kadınlarımızı kendi içinde ayıran bu sakat anlayışı kanunların dışına çıkarmaya Hükümet olarak özen gösterdik ve Türk Ceza Kanunu'nda kadınlarımızı ayıran, kendi içinde bölen bu anlayışı da ortadan kaldırdığımızı ifade etmek isterim.

Türk Ceza Kanunu'nda, eski kanunda, namus için yeni doğan çocuğu öldürenlere bir indirim verilirdi, namus saikiyle yeni doğan çocuğu öldürüne bir indirim verilirdi. Bu âdeta bir teşvik indirimi. Yani "Siz namus için çocuklarınızı, günahsız çocukları öldürebilirsiniz. Bu hâlde de ben sizin bu fiilinizden dolayı ceza veririm ama böyle, basit bir ceza veririm." anlayışı bizim Ceza Kanunu'muzda vardı. Biz bu anlayışı 2004 yılında tamamen ortadan kaldırdık. Kasten adam öldürmek neyse aynı cezayı alıyor. Evladını öldürdüğü için de ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını alan bir ceza getirdik. Masum birini, kendi dışında gerçekleşen bir olaydan sorumlu tutup öldüren ilkel, âdeta cahiliye anlayışının 21'inci yüzyıldaki versiyonunu AK PARTİ Hükümetleri olarak ortadan kaldırdığımızı buradan ifade etmek isterim.

Ayrıca, Ceza Kanunu'nda yaptığımız değişiklikle, eskiden sadece usul ve füyûya karşı bir cinayet işlenmesi hâlinde, işleyen kişiye ağırlaştırılmış cezalar verilebiliyordu. Bu ne demektir? Eğer bir baba kızını öldürürse ona ağırlaştırılmış bir ceza veriyor ama eşini öldürdüğü zaman, kız kardeşini öldürdüğü zaman bir erkek veya kardeş, ona karşı artırılmış bir ceza ön görülüyordu. Biz ne yaptık? Yaptığımız bir düzenlemeyle hem usul ve füyûya karşı yapılan cinayetleri ağırlaştırılmış müebbet hapis kapsamında muhafaza ettik, bunun yanına, eşe ve kardeşe karşı yapılan cinayetlerin cezasını da ağırlaştırılmış müebbet hapis hâline getirdik. Ayrıca, töre saikiyle işlenen cinayetlere de yine ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası verdik. Töre saikiyle cinayet kavramının da ilk defa Türk Ceza Kanunu'na Hükümet olarak bizim dönemimizde koyulduğunu buradan özellikle ifade etmek isterim. Ayrıca, Ceza Kanunu'nun uygulanmasında ve tabii diğer kanunların uygulanmasında ırk, din, dil, milliyet, mezhep, renk, felsefi inanç gibi benzeri ayrımların yapılmamasına, ayrımcılığa gidilmemesine son derece önem verdik ve ilk defa, Türk Ceza Kanunu'nun 122'nci maddesinde ayrımcılığı özel suç olarak tanımladık, cezai yaptırıma bağladık. Özellikle, kadınların işe alınmasını, ekonomik bir etkinlikte bulunmasını, bir hizmetten yararlanmasını, taşınır veya taşınmaz malların satılmasını, devrini veya kiraya verilmesini engellemek burada suç olarak düzenlendi, 2014 yılında da madde başlığı değiştirilerek nefret ve ayrımcılık suçuna dönüştürüldü ve cezası da artırıldı; bunu da buradan özellikle vurgulamak isterim.

Mülga Ceza Kanunu'nda yer alan cinsel suçlar, "Adabı Umumiye ve Nizamı Aile Aleyhinde Cürümler" bölümünde düzenleniyordu. Yine, Ceza Kanunu'nda, bireye karşı işlenen bu anlayış değiştirilerek bu suç, bireye karşı işlenen bir suç olarak kabul edildi ve "Vücut Dokunulmazlığına Karşı Suçlar" başlığı altında yeniden düzenlendi. Esasında bu, devrim niteliğinde bir zihniyet değişikliğidir. Eskisinde "Adabı umumiye ve nizamı aile aleyhinde suç kabul edilen bir şey doğrudan bireye karşı işlenen bir suç olarak kabul edilir hâle gelmiştir. Bir nevi, segment değişikliği oldu, zihniyet değişikliği oldu ve bambaşka bir noktaya geldi ve bunu bizim önemli bir reform olarak yaptığımızı buradan ifade etmek isterim. Kadına karşı işlenen bir suç oldu, doğrudan bireye karşı işlenen bir

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Aile Bütünlüğü

Tarih : 30/03/2016 Saat : Kayıt: Stenograf : Uzman : Sayfa : 4

suç oldu. “Başka bir şeyi korumak için suç yapılmış.” anlayışı terk edildi, doğrudan bireyi korumak, onun onur ve haysiyetini korumak, vücut dokunulmazlığını korumak için suç hâline getirilmiş bir düzenleme olduğu anlayışı vurgulanmak istendi. Bu kapsamda, yeni Türk Ceza Kanunu’nda ayrıca, “zorla ırza geçme” ve “zorla ırza tasaddi” kavramları da kaldırıldı. Biraz incitici bulundu bu kavramlar, bunun yerine, “cinsel saldırı” ve “çocukların cinsel istismarı” kavramlarının kullanılmasının daha doğru olduğunu ifade etmek isterim. Bu da son derece önemli düzenlemelerden bir tanesi.

Ayrıca, demin ifade ettiğim, kasten yaralama suçunun eşe karşı işlenmesi, suçun nitelikli hâli olarak düzenlendi, cezası artırıldı, resen takibi mümkün olan suçlar arasına alındı. Tabii, bu da bu konudaki mücadelede Hükümetimizin kararlılığının, samimiyetinin son derece önemli göstergelerinden birisidir.

Yine, Ceza Kanunu’nda ve özel kanunlarda kadına karşı işlenen suçların tamamının, cezalandırılırken artırıcı neden olarak kabul edildiğini buradan özellikle vurgulamak isterim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Adalet Bakanlığı olarak bizim yürüttüğümüz çalışmalar, kadın haklarını koruma, kadını güçlendirme, toplumdaki eşitlik anlayışını gerçek anlamda hayata geçirme, aileyi koruma, aileyi güçlendirme noktasında üretilen politikalara katkı vermektir. Biz, işin doğrusu, bu konuda tek başına hareket eden bir bakanlık değiliz, bunun pek çok bakanlıkta -sizin de ifade ettiğiniz gibi- boyutu var, biz bu boyutlardan sadece birini temsil ediyoruz. Daha ziyade, olumsuz sonuçlara müdahale noktasında, Adalet Bakanlığının görevlendirmesi, biraz da orada yoğunlaşıyor. Ama biliyoruz ki kadına karşı bakış değiştiirecek şey esasında sadece yasalarda yapılan değişiklikler değildir; bu, zihinlerde, kalplerde, kitaplarda, eğitimde, her alanda yapılacak zihinsel dönüşümle mümkün olabilir. Bunda hepimize görevler düşüyor, sadece bir kurumun bakışıyla veya bir kanunun değişmesiyle bunları değiştirmek kolay değil. Ama iyi olan şeyleri çoğaltarak, iyi olan şeylere daha çok destek vererek, kötü ve yanlışlar karşısında birlikte hareket ederek ve onlara karşı birlikte mücadele ederek meydana gelen bu yeni anlayışın, yeni zihniyetin toplumun her kesimi tarafından kabulüne büyük katkı sağlayabileceğimize ben yürekten inanıyorum.

Hükümetlerimiz döneminde bu konuda atılan en önemli adımlardan bir tanesi “4+4+4” diye nitelediğimiz yeni eğitim sistemine geçiştir. Zira, bu sistem, zorunlu eğitimi sekiz yıldan on iki yıla çıkarmak suretiyle Türkiye’de hem erkeklerin hem kadınların asgari lise düzeyinde eğitim almasını zorunlu hâle getirmiştir. Tabii, bu düzenleme daha yeni, bunun sonuçlarını önümüzdeki yıllarda hep beraber göreceğiz ama eğitim düzeyinin yükselmesinin son derece önemli olduğunu bu konudaki pek çok anlayışı kökünden değiştirmeye, yeni anlayışları bunun yerine ikame etmeye çok büyük katkı sağlayacağına ben yürekten inanıyorum.

Hükümetlerimiz döneminde kadına dönük ayrımcılık konusunda da çok ciddi adımlar atıldı, şimdi, burada onların bir kısmını yasalar boyutuyla verdim ama uygulama kısmında da çok önemli değişiklikler oldu, onları zaten değerli Komisyon üyeleri yakinen biliyor, takip ediyorlar.

Benim arzım şimdilik bu kadardır.

Tekrar, Komisyonunuza başarılar diliyorum.

Ortaya çıkacak raporun Bakanlığımız için de yol gösterici olacağına inanıyorum. Rapor çıktıktan sonra da biz Bakanlık olarak önerilerinizi dikkate alıp bizimle ilgili alanda ne tür değişiklikler yapılması gerekiyorsa onları süratle yapacağımızı buradan size ifade etmek isterim.

Davetiniz için de tekrar teşekkür ediyorum, saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN – Ben size teşekkür ediyorum Sayın Bakanım.

Öncelikle, bu Komisyonun 14 Ocaktan bu yana çalışma yaptığı süre içinde Bakanlığınızdan da çok kıymetli uzmanlar, hâkimlerimiz bizimle çalışıyorlar, biz de onlardan çok faydalıyoruz, çok değerli desteklerini alıyoruz.

Üyelerimizin muhtemelen soruları olacaktır size ama şunu da ifade etmek isterim: Hem sivil toplumdan hem kamu kuruluşlarından aldığımız bilgiler hem de sahada gördüğümüz konularda, bazı uygulamalarda artık çözüme gitmemiz gerektiğini, bu yüzyıla yakışmadığı düşünülen, özellikle, velayet, nafaka gibi konularda bazı uygulamalar karşımıza çıktı. Ben şimdi bunları tek tek ifade etmeyeyim, üyelerimiz muhtemeldir ki bunların bir kısmına değinecekler, onun için, üyelerimizin bu anlamdaki sorularına...

Ali Bey, buyurun.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan, Sayın Bakanım, değerli milletvekili arkadaşlarım ve basınımızın değerli temsilcileri, Komisyonumuzun uzmanları...

Sayın Bakanım, az önce Sayın Başkanımızın da söylediği gibi, biz bu üç aya yakın sürede çok yoğun, uzmanları ve uygulayıcıları, akademisyenleri, mahallindeki incelemelerimizde de aile mahkemesinin hâkimleri, avukat meslektaşlarımızı, baro yöneticilerimizi...

BAŞKAN – Ali Bey, özür diliyorum.

Misafirlerimizi dışarı alalım, sayın basın mensupları, kameraları özellikle. Bu kısmı üyelerimizle beraber yapacağız.

Teşekkür ediyorum.

Buyurun.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – ...izledikten sonra belli başlı tespitlere ulaştık. Bu tespitlerden bir kısmını mutlaka diğer arkadaşlarım da paylaşacak ama gördüğümüz şu: Aile mahkemelerindeki davaların uzun sürmesinin değişik sebepleri var, bilhassa, yeni HMK’daki ön inceleme müessesesi, duruşmanın dava cevap dilekçesinin, ön inceleme tutanağının ve duruşma gününün tebliğlerinin her birinin ayrı ayrı zorunluluğu nedeniyle süre uzuyor. Bu sebeple arkadaşlarımız aile mahkemelerinde basit yargılama usulünü uygulamamızın faydalı olduğu kanaatindedir. İş mahkemesi de malum, bir asliye mahkemesidir, orada bu sistem

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Aile Bütünlüğü

Tarih : 30/03/2016 Saat : Kayıt: Stenograf : Uzman : Sayfa: 5

uygulanmaktadır, daha çok, sözlü sistemle olmakla birlikte. Aile mahkemelerinde kural olarak duruşmanın gizli yapılmasının faydalı olacağı kanaati vardır.

Aile hâkimlerinin sulh yapmasıyla ilgili konuda ihsasirey kavramının biraz daha geniş tanımlanarak aile mahkemesi hâkimlerinin sulhü ve sonuçlarını, boşanmanın sonuçlarını daha geniş anlatmasının faydalı olacağı düşüncesi var. Özellikle, 166/4'teki üç yıllık dava ret süresindeki beklemenin bir yıla indirilmesinin faydalı olacağı düşüncesi var.

Sınırsız nafaka konusunda neredeyse ittifaka yaklaşılmış, bunun tekrar sınırlanması ancak...

BAŞKAN – Yoksulluk nafakasının...

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Yoksulluk nafakasının...

...hakkaniyet gereği de kademelı bir sınırlandırma olabileceğini, uzun süren evliliklerde daha uzun, çok kısa süren evliliklerde de daha kısa olmasının toplumun bundan sonraki hayatı ve yeni evliliklerin devamı açısından faydalı olduğu söylenmektedir.

Medeni Kanun'un 178'inci maddesindeki alacakların tasfiyesi boşanmadan sonra on yıllık zaman aşımı süresinin, bitmiş evlilikleri sonradan tekrar yeni sıkıntılarla karşı karşıya getirmesi nedeniyle iki veya beş yıla indirilmesi faydalı görünmektedir.

Türk Ceza Kanunu eski 434'teki hükmün yeni karşılığının olmaması doğru olmakla birlikte ve 103'üncü maddede 15 yaşından küçüklerle evliliğin cezasını mutlaka korumamız gerektiği kanaatinin yanında, iyi bir evlilik oluşmuşsa bunun şartlı tahliye veya infaz sisteminin daha yüksek bir denetimli serbestlikle çıkarılmasının faydalı olabileceği kanaati var.

6284'teki uzaklaştırmanın kategorik olarak birçok yerde üç aydan başlayıp veya bir aydan başlayıp bu uygulamanın boşanmayı daha da artırdığıyla ilgili tespit ve öneriler var.

Evlilikten önce eğitim: Belki bu Aile Bakanlığının değil ama Medeni Kanun'a da konulabilir bu görev veya diğer kanunlara, bir sertifika programı şeklinde eğitimin konulmasının evliliğe hazırlama açısından faydalı olduğu kanaati var.

Az önce sizler söylediniz, eşler arasındaki basit tıbbi müdahaleyle giderilebilir müessir fiilde de şikâyetten feragatin mümkün olmaması nedeniyle bazen alınan hapis cezasının aileyi daha fazla etkilediğiyle ilgili tespitler var.

Bu konulardaki düşünce ve önerileriniz nedir?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Bakan, soruları toplu alıp öyle mi cevap vermek istersiniz?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Ben toplu cevaplayayım isterseniz çünkü tek tek olursa çok zaman alır.

BAŞKAN – Tamam, zaman planlaması açısından...

NECDET ÜNÜVAR (Adana) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, hoş geldiniz.

Sunumunuz için, verdiğiniz değerli bilgiler için çok teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, Sayın Özkaya daha teknik bilgiler verdi ama ben de Komisyon üyesi olarak sahada yaptığımız, burada dinlediğimiz uzmanlardan edindiğim izlenimler doğrultusunda birkaç tane kanaatimi ifade edeceğim.

6284 sayılı Yasayla ilgili uygulama pratiklerinde birtakım farklılıklar gözümüze çarpıyor. En son Karadeniz gezimizde de dinlediğimiz hâkimlerimizden edindiğimiz izlenimler uygulama pratiklerinin farklı olduğu birtakım hususları öne çıkartıyor. Tabii, hâkimlerimiz burada inisiyatif alarak kanunun onlara verdiği yetkiyi de kullanarak aslında aile bütünlüğünü korumak ve ailenin devamlılığını sağlamak adına birtakım adımlar atıyorlar ama ben de özellikle uzaklaştırma kararının çok kolayca verilmesinin boşanmalarda ciddi artışa yol açtığını hem hâkimlerden hem de zaman zaman bize sahada vatandaşlarımızın gözlemlerinden hareketle böyle bir kanaati ortaya koyuyor.

Birkaç tane de pratik uygulamada sıkıntıdan bahsettiler. Mesela, en son, Giresun'da bir aile hâkimimizin sunumunda köyde yaşayan bir kişiye evden uzaklaştırma kararı verildiği zaman bunun âdeti köyden uzaklaştırma anlamına geldiğine dair bir yaklaşım oldu. Yani köydeki bir kişi evinden uzaklaştırma aldığı zaman nereye gidecek? Sığınacağı herhangi bir yer yok, özellikle, erkekler için biraz da böyle bir sıkıntının olduğunu, bu konuyla ilgili bir çözüm aranması gerektiğini gözlemledik.

Bir de şöyle bir husus oldu: Malumunuz, hâkimlerimizin belli bir süreden sonra başka bir yere tayinleri çıkıyor, konuyla kendisini içselleştirmiş aile hâkimleri de görüyoruz ama onların gittiği bir yerde yani yeni bir ilde tekrardan aile mahkemelerinde mi yoksa bir başka mahkemede mi çalışacağını, görevli olacağını bilmiyorlar. Burada bir ihtisaslaşmış arkadaşımızın yine aileyle ilgili konularda çalışmasının temin edilmesi gibi bir çalışma yapılması kanaati de açıkçası hasil oldu. Benim yanımda oturan hukukçu arkadaşlarımızla da bu konuyu müzakere ettik yani o aile mahkemesi hâkimlerinin, orada başarılı olmuş arkadaşlarımızın yine gittiği ilde de aile mahkemelerinde çalışmasının yararlı olacağı gibi bir kanaat oldu.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Ünüvar, teşekkür ediyorum.

Ben de atlamamak adına önemli bulduğum, hatta toplantıyı ilk açtığımız günkü gündemimizde, daha açtığımız gün sahadan bize gelen bildiğimiz bir gündem konusunu hemen, üyelerimize söz vermeden önce ifade etmek istiyorum. Velayet konusunda sahada ciddi bir sorun yaşıyoruz. Özellikle velayeti alan taraf... Ne yazık ki taraflar birbiriyle olan ilişkisini, hele çekişmeli boşanmalarda sağlıklı bir şekilde yürütemediklerinden çocuk o çekişmenin ortasında kalıyor ve amiyane bir tabir olacak belki ama taraflar birbirinden intikamını çocuk üzerinden alıyorlar. Bu, sahada çok gördüğümüz bir durum. Kişisel ilişki tesis edilemediğinde de velayette olan kişi için icra marifetiyle çocuğun görülmesi gibi bir uygulama söz konusu. Bu ekonomik açıdan çok makul bir şey değil yani her seferinde, özellikle büyük şehirlerde yaklaşık 500 lirayı bulan masraf konusu. Asıl konu burada bizim Komisyonumuz açısından çocuğun yüksek yararı.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Aile Bütünlüğü

Tarih : 30/03/2016 Saat : Kayıt: Stenograf : Uzman : Sayfa: 6

Bir çocuğun ebeveyni tarafından icra memuru, işte psikolog, polis memuruyla birlikte evinden alınması, kapiya gelinmesi, bunun bir defaya mahsus olmasının bile çocuk için büyük bir travma oluşturacağı kanaatindeyiz. Velayet konusunda çocuğun kişisel ilişki testi ettirilmemesi hâlinde daha medeni bir uygulamaya, icra dışında daha medeni bir uygulamaya ihtiyaç olduğu aşikâr. Belki çifte velayet düşünülebilir, bunu zaman gösterecek, uzmanlar belki çalışacak bu konuyu ama gösterilmemesi hâlinde, birkaç defa tekrar etmesi hâlinde farklı uygulamalara ya da farklı yaptırımlara ihtiyaç olduğu aşikâr. Bunu da ben not aldığınızı gördüğüm için özellikle ifade etmek istedim.

Şimdi Sayın Depboylu, size söz veriyorum.

Buyurunuz.

DENİZ DEPBOYLU (Aydın) – Teşekkür ediyorum.

Öncelikle, Sayın Bakana verdiği bilgiler için çok teşekkür ediyorum, burada bulunduğu için.

Benim de birkaç üzerinde durmak istediğim konu olacak. Birincisi: Boşanma için başvuran çiftlere aile danışmanlığı ve evlilik terapisi için yönlendirme ve yararlanma tedbirlerinin kanun, mevzuat kapsamına alınması ve konuyla ilgili olarak verilecek yardımın eğer devlet imkânları yoksa sosyal güvenlik kapsamına alınarak hizmet alımının ekonomik yönden sorun olmaktan çıkarılmasını rica ediyorum.

Yine, Sayın Bakanımızın fiziksel ve cinsel istismar, aile içi şiddet, kadın cinayetleriyle ilgili olarak hassasiyeti için de teşekkür ediyorum. Burada da düzenlenmesi gereken bazı hususlar olduğu düşüncesindeyim. Birincisi, şiddet eylemini uygulayan bireyin psikolojik destek alarak rehabilite edilmesinin zorunluluk olarak mevzuata geçirilmesi taraftarıyım. Bu konuda çok değerli hâkimlerimiz, avukatlar görüşlerini belirttiler. Bu tedbiri çıkarabiliyorlar ama zorunluluk hâline getirip zorla uygulattırıyorlar. Bu kişiler rehabilite olmazsa ileriki dönemde mutlaka tekrar bu yönteme başvuracaklardır, yeni kuracakları aile birliği de sarsılacaktır.

Yine, iyi hâl indirimi var. Failin geçmiş, sosyal ilişkileri, fiilden sonraki ve yargılanma sürecindeki davranışları, cezanın failin geleceği üzerindeki olası gibi hususlar iyi hâl indiriminden yararlanmasını sağlıyor. Bu öyle bir noktaya getiriliyor ki suçlunun, şiddet uygulayan kişinin davaya geldiğinde kravat takması bile iyi hâl indirimi almasını sağlıyor. Bu da hem suçun cezasız kalmasını hem de toplum içerisindeki adalete duyulan güveni sarsıyor diye düşünüyorum.

Yine, bu istismarlar, son zamanlarda cinsel istismarlar, özellikle çocuklara ve gençlerimize yönelik çok gündeme geliyor. Sadece özel vakıflarda değil bunlar maalesef devlet okullarında da önümüze çıkıyor. Kurum ve kuruluş farkı gözetmeksizin... Hatta bu, aile içerisinde de karşımıza çıkıyor, bu çok üzücü. Cezayı işleyenler tabii ki cezalandırılacak ama bu kurum ve kuruluşun adı önemli değil, devlet kurumu olması da önemli değil, hangi kuruluş olursa olsun burada ihmal ve kusurların da araştırılması gerekiyor.

Ayrıca, sadece fiilin gerçekleştiği yer değil, bu kurum ve kuruluşlar üzerinde denetim kurması gereken devlet kurumları da var ve bu kurumlara yardımcı olması gereken ve yardımcı olmasından hariç oraları denetleyen kişilerin de olması lazım, bunların yönetmeliğe bağlanması lazım. Eğer bu kurum ve kuruluşlarda denetleme görevinde veya yardım konusunda ihmali ve kusuru olanlar varsa bence bu arkadaşlar için de bir çalışma yapılması gerekiyor. Bu bugün burada olduysa yarın birçok ilde, dediğim gibi, birçok kurumda karşımıza çıkabilir. Önemli olan, bütün bu olayları sonlandırmak; çocuklarımızı, gençlerimizi, ailelerimizi korumak diye düşünüyorum.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Depboylu.

Sayın Yüceer, buyurun.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli Komisyon üyeleri, sevgili katılımcılar; ben de hepimizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum. Komisyonumuza “Hoş geldiniz.” diyorum Sayın Bakan, çok teşekkür ediyoruz sunumunuz için.

Tabii, Özgecan yasası... Yani tüm toplumun vicdanını gerçekten sızlatan, vahşice katledilen –Allah rahmet eylesin- Özgecan için gerçekten toplumsal bir hassasiyet oluştu ve var olan sesler biraz daha yankı buldu işin açıkçası. Bu süreçte de gerçekten bizlerin de kanun teklifleri oldu bu yönde, özellikle iyi hâl indirimleri ve haksız tahrik indirimlerinin tekrar düzenlenmesi ve uygulamadaki - aslında siz de ifade ettiniz sunumunuzda- sadece suç ve ceza -ki Adalet Bakanı olarak bunu ifade etmenizi anlamlı buluyorum- ikilemiyle bazı sorunların üstesinden gelemeyeceğimizi ifade ettiniz. Bunun için yüreklerde ve zihniyetlerde bir dönüşüme, değişime ihtiyaç var. Aslında sizin de sunumunuzda ifade ettiğiniz gibi, cezalarımız, mevzuatımız da bu konuda yeterince donanımlı, muhakkak eksiklikler var, değiştirilmesi gereken konular var ama gerçekten yeterli. Sıkıntı yaşadığımız konu, özellikle bu kadın cinayetlerinde, kadın saikiyle işlenen şiddet ve cinayetlerde yaşanan maalesef cinsiyetçi bakış, cinsiyetçi kararlar. Bununla ilgili Bakanlığımızın bir çalışması var mı? Muhakkak ki farkındalık eğitimleri ile bu konuda bilinçlendirmelerle gerek yargı mensupları gerek kolluk kuvvetleri ve diğer paydaşlar eğitimler alıyor ancak biz kamuoyuna yansıdığı ve yaşadığımız, şahit olduğumuz olayları da izlediğimizde bu konuda maalesef sonuç alamadığımızı görüyoruz. Bu konuda Özgecan yasası ile kamuoyuna mal olan düzenlemeyle ilgili neler düşünülüyor, Bakanlığınızın bir çalışması var mı, birinci sorum bu olacak. Bununla ilgili bizim kanun tekliflerimizi maalesef gündeme alınmadı, tartışılmadı. Gerçekten her olayda birlik beraberlik söylemlerini yüksek perdeden söylüyoruz ama olay geçtikten sonra maalesef hani bu söylemimizin gereğini yerine getiremiyoruz diye düşünüyorum çünkü bizim sadece verdiğimiz kanun teklifleri “Muhalefetten geliyor.” diye, hani bizim ağzımızdan çıkıyor diye gerek komisyonlarımızda gerekse Parlamento çalışmalarımızda direkt reddediliyor yani ne söylediğimiz hani doğruluğu... En son yaşadık işte cinsel istismar konusunda hemen reddedildi. Oysa geçseydi ne olurdu? İşte hep beraber geçirdik, güzel oldu ve bu konuda da hassasiyeti bundan sonra da bekliyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Aile Bütünlüğü

Tarih : 30/03/2016 Saat : Kayıt: Stenograf : Uzman : Sayfa: 7

4+4+4'le ilgili olumlu gelişmelerden bahsettiniz ama maalesef 4+4+4'te biz çocuklarımızın özellikle 60 ayla başlayan süreçte yaşadığı sıkıntıları gerek öğretmenlerimizden gerekse bizatihi kendimiz yaşayarak tespit ettik. Zaten o 60, 66 aya çıktı, sonra 70'in üzerine çıktı ama bu dönemde de gerçekten ciddi sıkıntılar yaşadı gerek öğretmenlerimiz gerek öğrencilerimiz ve maalesef bildiğimiz kadarıyla da 36 bine yakın kız öğrenci okullaşamadı. Yani hani evet "sekiz yıl kesintisiz eğitim" gibi görülmekle beraber, aldığımız veriler ve sonuçlar sizin ifadenizle çelişmekte işin açıkçası.

Aile mahkemelerinde sürenin uzaması, boşanma süreçlerinin uzaması, gerçekten biz de çevremizden bu konuda çok ciddi uyarılar alıyoruz. Özellikle kadınlardan, tabii ki erkeklerden, eşlerden de alıyoruz ama bu sürenin uzaması, özellikle üç yıl gibi uzun süreler uzaması, özellikle kadın-erkek ilişkisindeki sürtüşmenin artmasına, şiddetin tırmanmasına ve maalesef istemediğimiz şekilde sonuçlanmasına da mal olabiliyor. Bu anlamda, ben de katılıyorum Komisyonumuzun sayın üyelerinin ifadesine bu sürelerin bu kadar uzamaması lazım. Zaten yıpratıcı bir süreç bu süreç ve bu süreç uzadıkça da ben kadına yönelik şiddetin ve cinayetlerin de şahsen tabii ki elimde bir veri yok ama duyduğumuz kadarı ile gördüğümüz kadarıyla arttığını düşünüyorum. Bu konuda gene Bakanlığımızın bir düzenlemesi var mı merak ediyorum.

Bu denetimli serbestlik olayı, biliyorsunuz en son işte denetimli serbestlikte kadına yönelik şiddet sanıkları da denetimli serbestlikten oldukça –binlerin üzerinde bir rakamdı tam hatırlayamıyorum ama sizler daha doğru rakamı vereceksinizdir- faydalandı ve bu gerçekten hepimizin vicdanını sızlattı. Bu konuda, en azından kadına yönelik şiddettir, ayrımcılıktır, bu suçlarla hapis hane tutuklu bulunan kişilerin denetimli serbestlikten faydalanmaması konusunda bir girişiminiz var mı? Bu bizim için önemli.

Tabii, Boşanma Komisyonuyuz, Komisyonumuz gerçekten değerli çalışmalar yapıyor, bizler de uygun olduğumuz ölçüde katılabiliyoruz, eşlik ediyoruz arkadaşlarımıza. Sizler de ifade ettiniz, ailenin güçlendirilmesi konusu özellikle son günlerde çok ciddi anlamda vurgulanıyor. Bakanlığınızın hani neyi eksik görüyor ailelerde, neyi güçlendirmeye çalışıyoruz, ne eksik, ne yanlış ya da işte neyi biz zayıf görüyoruz da güçlendirmeye çalışıyoruz, bunun da cevabını vererseniz çok mutlu olurum.

Çok teşekkür ediyorum tekrar Komisyondaki sunumunuz için.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Yüceer.

Buyurunuz Dirayet Taşdemir.

DIRAYET TAŞDEMİR (Ağrı) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, Komisyonun değerli üyeleri ve sevgili katılımcılar; ben de hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanımıza ben de birkaç soru sormak istiyorum. Kadın suçluluğu üzerinde çalışanlar, kadın suçlarının büyük bir kısmının adam öldürme suçu olduğunu ve bu suçlardan birinci derece yakınlarla karşı işlendiğini bilirler. Yani kadın suçluluğunun temelinde açıkçası kadına yönelik şiddet, taciz ve benzeri olaylar var. Dolayısıyla Bakanlığınızın bu ilişkiye yönelik bir çalışması var mı kadın suçluluğu ve kadına yönelik şiddetle ilişkin?

Diğer bir sorum ise istatistiki verilerden yaş, öğrenim ve medeni duruma göre gruplandırıldığı hâlde neden cinsiyete göre bir gruplandırılma yapılmıyor?

Bir de kadın cinayetlerinde mahkemelerce uygulanan saygınlık ve iyi hâl indirimlerinin kadın cinayetlerini artırdığını düşünüyor musunuz? Örneğin bazen mahkeme kararlarında bu uygulama aslında cinsler arasında da eşit uygulanmıyor. Örneğin Nevin Yıldırım kendisine şiddet uygulayan, tecavüz eden adamı öldürdüğü için aslında bir meşru müdafaa durumu yaşandı ama bırakın mahkemenin bu durumu böyle değerlendirmesini Nevin Yıldırım iyi hâl indirimi de almadı, müebbetle cezalandırıldı. Dolayısıyla bu mahkeme kararlarında da cinsiyetler arası eşitlik ilkesinin gözlenmediği kimi durumlara da tanıklık ediyoruz. Daha önce Komisyonumuza katılan bir uzman arkadaşımız cezaevinde çocuklara yönelik bakım olanaklarından bahsetti. Kapalı ve açık cezaevlerinde kaç kreş var ve bu kreşlerde çocuklara yönelik nasıl hizmetler veriliyor, bunları gözlemleyebilme şansımız var mı yani bunun olanakları ya da mekanizmaları var mı?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Taşdemir.

Sayın Kaynarca, buyurun.

TÜLAY KAYNARCA (İstanbul) – Sayın Bakanım, öncelikle sunumunuz için teşekkür ediyorum.

Ben iki başlığa dikkat çekmek istiyorum, notlar almıştım ama söylendi, tekrara girmemek adına o ayrıntılara girmeyeceğim.

Yurt dışında yaşayan vatandaşlarımız ve vatandaşlıktan izinle çıkan soydaşlarımızla ilgili boşanma davalarında özellikle, tanıma ve tenfizle ilgili çok ciddi sıkıntılar var, ülkelerdeki uygulama ve mevzuat farklılıkları gerçekten çok dramatik aile vakalarını ortaya koyuyor. Bununla ilgili bir çalışmanın olduğunu biliyorum, ne aşamada, kısa vadede bir çözüm öngörülüyor mu?

İkincisi: Aile bütünlüğünü etkileyen yine yurt dışındaki vatandaşlarımız ya da vatandaşlıktan çıkmış olan kardeşlerimizle ilgili evlatların farklı farklı nedenlerle ailelerden alındığı ama Lahey Sözleşmesi'ne rağmen uygun olmayan ailelere, dinî anlamda, farklı inançlar anlamında ona uygun ve sayının da, Almanya fotoğrafında sundular 5 bini aşkın olduğu yönünde. Bu konuda hukuken yapılabilecek, karşılıklı mevzuatlarla ilgili de yapılabilecek bir çalışma öngörülüyor mu? Ya da mutlaka vardır diye düşünüyorum. Bununla ilgili bilgi alacaktım.

Çok teşekkür ediyorum yine sunumunuz için.

Hoşça kalın.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Yüceer, hiç almayanlar var....

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Aile Bütünlüğü

Tarih : 30/03/2016 Saat : Kayıt: Stenograf : Uzman : Sayfa : 8

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Peki, sonra olabilir.

BAŞKAN – Yo, yo, size vereceğim, ama mümkün olduğunca kısa olursa sevinirim çünkü hiç söz almayanlar var.

Buyurun.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Çok teşekkür ederim.

Affınıza sığınıyorum, bir sorumu unutmuşum.

Sayın Bakan, biz, özellikle, son verdiğimiz -hem bilgi edinme yoluyla olsun hem diğer- sorularımıza maalesef cevap alamıyoruz. Yani hem “Bu konuda istatistiki elimizde veri yoktur.” diye, ya da işte “Özel bir çalışma gerektiğinden talebinize gerekli cevabı veremiyoruz.” diye geliyor bizim sorularımızın yanıtı, o yüzden ben sizi hazır yakalamışken burada sormak istiyorum aynı soruları.

Ben, iki hafta önce Bakanlığınıza “2015 yılında kaç çocuk göz altına alındı ve tutuklandı? Terör örgütü üyesi olmak iddiasıyla kaç çocuk göz altına alındı?” diye sordum ama aldığım yanıt “Yeterli istatistiki veri bulunmamaktadır.” oldu. Yine, bilgi edinme yoluyla bir sorum oldu: “Son üç yıl içerisinde kaç infaz memuru hakkında hangi gerekçelerle disiplin soruşturması açılmıştır? Kaç çocuk hakkında hangi gerekçelerle soruşturma açılmıştır? ‘Etkinliklerden men edilme, odaya kapatma, işte teşvik esaslı ayrıcalıkların geri alınması, kapalıya iade’ gibi disiplin cezaları kaç çocuğa uygulanmıştır?” diye sordum maalesef buna da yanıt “Özel bir çalışma gerektiğinden dolayı bilgi veremiyoruz.” oldu. Burada eğer bilgilendirseniz çok mutlu olurum.

Sağ olun, çok teşekkürler.

BAŞKAN – Teşekkürler Sayın Yüceer.

Sayın Yüce, buyurunuz.

SAİT YÜCE (İsparta) – Sayın Bakanım, Komisyon olarak gezdiğimiz yerlerde ve buraya gelen, sunum yapan çeşitli kurumların ifadelerinden ortaya çıkan evlilik öncesinde verilen eğitimlerin, yani evliliğe hazırlık eğitimlerinin çok faydalı olduğu şeklinde gözlemlerimiz, kanaatlerimiz oluştu.

Tabii, çok katı bir kanuni düzenleme olmayabilir, belki de gerek yok, ama bunu özendirici, teşvik edici bir düzenleme, hukuki de olsa bir çalışma yapılabilir mi? Çünkü, bazı belediyelerimiz bu uygulamaları yapmışlar ve yapmaktalar. Oralarda çok olumlu neticeler olduğu görülüyor. Yani boşanmalara sebep olan birtakım sıkıntıların önceden fark edilerek eğitim yoluyla, yani kültür, inanç, töre, başka statüler açısından tarafların evlilikten beklentilerinin ne olduğunu daha önceden bir eğitim vastasıyla, kısa da olsa birkaç gün, bazen birkaç hafta veya birkaç ders bile çok olumlu katkılar sağladığını gördük, gözlemledik. Bu konuda bir şey yapılabilir mi, özet olarak bunu soruyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Yüce.

Sayın Tanal, açıyorum mikrofonunuzu, buyurun.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Öncelikle, Komisyondan ve Bakandan, katılımcılardan özür dilerim geciktiğim için, kusura bakmayınız.

BAŞKAN – Sayın Bakanın sunumunu dinleyemediniz, evet Sayın Tanal kaçırdınız.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ama kayıtları alıp okuyacağım, çünkü tam tutanak tutulduğu için ondan mahrum kalmayacağım. Özür dilerim geciktiğim için.

Değerli Bakanım, hoş geldiniz. Birkaç sorum olacak ama.

Öncelikle, Bakırköy’de bulunan kadın cezaeviyle ilgili çocuklara yönelik kreşten dolayı ben kutluyorum. Oradaki kreşin hakikaten koşulları muntazam, düzgün. Dolayısıyla, orada bir sıkıntı ve sorun yok. Ancak, oradaki benzer uygulamanın -yani eğer orası pilot uygulamaysa, bilemiyorum- Türkiye’de cezaevinde bulunan, kadınlarımızla birlikte cezaevinde kalan tüm çocuklarımıza oradaki çocuk kreşleriyle ilgili benzer uygulamanın yapılmasında yarar var diye düşünüyorum. Yani en azından çocukların topluma bütünlük ve annesiyle birlikte ceza çekmeme adına yararlı bir uygulama diye düşünüyorum. Yani oradaki uygulamada kimin emeği varsa, ne olur bir pilot bölge olarak onun tüm Türkiye’ye yayılmasında yarar var.

Geliyoruz ikinci konuya: Türkiye’de çok fazla hem eleştiri alan hem dava konusu olan hem kamuoyunu ilgilendiren ve hakikaten de bazı uygulamaları siyasetin, parlamentonun, yasama organının yapması gerekirken mahkemelere işi bırakmak da doğru bir hadise değil. Nedir bu? Hatırlarsanız dün İstanbul’da 43’üncü Asliye Ceza Mahkemesi Cumhurbaşkanına hakaretin Anayasa’ımızda 125 ve devamı hükümleri uyarınca da hani “Başbakanı nasıl hakaret edersin sen?” diye, bakana, vatandaşa bir ceza tanzim edilmişse devlet başkanına da, Cumhurbaşkanına da hakaretin farklı bir kanuni korunmayla düzenlenmesi hem Anayasa’ımızın 10’uncu maddesindeki eşitlik ilkesine hem suçlar ve cezalar kanunundaki eşitlik ilkesine hem uluslararası sözleşmelere aykırı olduğuna ilişkin bu konuda Türkiye’nin de geçmişte cezai anlamda değil tazminat anlamında mahkûm olduğu davalar var ve bu konuda geçmişte Almanya’da, Fransa’da bu tür düzenlemeler vardı; onlar da, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tazminata mahkûm ettiği için, düzenlemeleri buna göre yaptılar.

Şimdi, İstanbul 43’üncü Asliye Ceza Mahkemesi Anayasa’ya aykırılık nedeniyle -Ceza Kanunu’nun 299’uncu maddesi- gittiği hâlde bence sayın bakanlığın bunu beklemekten ziyade Anayasa Mahkemesinin sonucunu beklese Anayasa Mahkemesi tekrar yine bir topa tutulacak. Yani yargımıza da olan itimat, güven ve adalet duygusu da zedelenmiş olabilir. Yani bu açıdan -bence, Sayın Bakanlığınızın görev alanlarına giren bir husus- eşitsiz olan bu uygulamanın kaldırılması, düzenlenmesi için tekrar ele almayı düşünüyor musunuz?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Aile Bütünlüğü

Tarih : 30/03/2016 Saat : Kayıt: Stenograf : Uzman : Sayfa: 9

Şimdi, kadın cinayetleriyle ilgili Ceza Kanunu' mzdaki o 82'nci maddenin son fıkrasına... Biz, tabii, teklif ettik ama maalesef siyasi iktidar herhâlde siyasi mülahazalarla aslında olsa gerek karşı çıktı. Normal koşulda birebir arkadaşlarımızla konuştuğumuzda kadın saikiyle cinayet işlenmişse normal konuşmalarımızda konuştuğumuzda komisyonlarda tüm arkadaşlarımız destek veriyordu. Yani ceza indirimlerinin hafifletici nedenlerden yararlanmaması lazım, müebbetten hapis cezasına çarptırılması lazım. Bununla ilgili kanun teklifini verdik ama İç Tüzük'ün 37'nci maddesi uyarınca Genel Kurula da getirdik, reddedildi iktidarın oylarıyla. Sizden istirham ediyorum, yani bu düzenlemeyi getirin, biz hep birlikte alkışlayalım. Bunun, bu tür olayların partisi olmaz, bu tür olayların siyaseti de olmaz. Sizden istirham ediyorum yani kadın saikiyle kişi öldürülmüşse, orada hafifletici nedenlerle kravat takarak, efendim, hâkimin karşısına gelip "Efendim, ben iyiyim, şuyum, buyum..." Yani oradaki hafifletici nedenlerden indirimin yapılmaması gerektiği hususunda açık ve net bir düzenlemeye ihtiyaç var. 24'üncü Dönem getirildi, 25'te oldu, tabii imkân olmadı, şu anda 26'ncı Dönemde bunu yapmanızı istirham ediyorum. Yani kamuoyunda da zaten bu konuda büyük bir beklenti var.

Şimdi, bu, tabii, İçişleri Bakanlığını da ilgilendiriyor ama iktidar olarak tabii eşgüdümlü bakanlar arasında olmanız nedeniyle yakalamışken sizi İstanbul'daki okulların çevresinde bonzai, uyuşturucu had safhada. Sizden istirham ediyorum, yani bu konuda, bu uyuşturucuyla ilgili ne yapılacaksa iktidarın el birliğiyle okulların çevresindeki bu uyuşturucuyla mücadeleyle ilgili etkin bir çalışmanın yapılmasında yarar var.

Söyleyeceğim bu son olayı ne olur -tabii basın da burada ama yanlış da anlaşılmasını ben istemiyorum- bunu sizin Adalet Bakanı sıfatıyla değil, Hâkim ve Savcılar Yüksek Kurulunun doğal üyesi olmanız nedeniyle, yani oranın Başkanı olmanız nedeniyle ben size bu serzenişimi de dile getireceğim.

Takdir edersiniz, geçen hafta, İstanbul 14'üncü Ağır Ceza Mahkemesinde Can Dünder ve Erdem Gül'ün duruşması vardı. Oradaki iddianamede suç konusu deniyor ki: "61'inci Hükûmete cebir ve şiddet yoluyla darbeye teşebbüs." Mağdur 61'inci Hükûmet döneminde Sayın Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, katılma dilekçesini verdi, Ceza Muhakeme Kanunu 237'nci maddesine göre. Nedir? Başbakan, böyle bir darbe olmuş olsaydı bu suçtan Başbakan çalışmayacaktı Hükûmet olarak suçtan zarar görecekti. Okey, sorun yok buraya kadar. Ben de dedim ki: "Ben de o dönemde milletvekiliyim. Parlamentoda bir milletvekiliyim. Milletvekili olmam nedeniyle eğer böyle bir darbeye teşebbüs veya darbe olmuş olsaydı Parlamento feshedilecekti, ben de milletvekili olarak görevimi yapamamış olacaktım ve bu anlamda darbeye de karşıyız hep birlikte. Ceza Muhakeme Kanunu 237'ye göre -siz Hâkim ve Savcılar Yüksek Kurulu Başkanı olarak- dilekçemi hazırladım, heyete dilekçemi vermek için bekledim, salondayız, saat üçte duruşma başlayacak, sayın heyet üçü çeyrek geçe veya yirmi geçe emniyet mensubu vasıtasıyla beni çağırdılar, dediler ki: "Konuşabilir miyiz?" "Tabii, hay hay..." Siz İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesinin yani büyük salonun bulunduğu alandaki hâkimlerin oturduğu odaları en azından yani açılış vesaire amacıyla gezmiş olabilirsiniz, görmüş olabilirsiniz. Heyet görüşmek istemedi. Orada, bana, Cumhuriyet Başsavcısı Yardımcısı geldi. Zaten oradaki koridorda güvenlik kamera kayıtları hepsi var, diyor ki: "Efendim, siz dilekçenizi verin gidin, burada heyet sizinle muhatap olmak istemiyor." Ben, adalete erişim hakkımı kullanmak istiyorum. Dilekçemi vereyim. Müdahale talebini kabul etmezse eyvallah ben çekip gideceğim. Müdahale talebini kabul ederse Sayın Cumhurbaşkanı gibi ben de davaya katılım nedeniyle davayı takip edeceğim. Şimdi, oradaki Cumhuriyet Başsavcısı muhatap oldu. Yani dilekçeyi siz verip gideceksiniz, aksi takdirde tutanak tutulacak. Anayasa'nın 36'nci maddesi uyarınca her vatandaşın meşru yollarla hak arama özgürlüğü çerçevesinde arama yükümlülüğü hakkını veriyor. 36'nci madde uyarınca ben duruşma salonunda bekledim. Heyet gelince katılma dilekçemi verip oradan ayrılmam gerekirken heyet içeriye geldi, katılma dilekçesini zaten oradaki SEGBİS sistemi uyarınca mahkeme salonunda bulunan kamera kayıtları var, dilekçe elimde, sayın mübaşire verdim, sayın mübaşir sayın mahkeme heyetine verdi; mahkeme heyeti elinde iken "Milletvekilleri kapalı duruşmanın yapılmasını engellediğinden dolayı haklarında suç duyurusunda bulunulmasına, duruşmanın da 1 Nisana ertelenmesine..." Hâkim ve Savcılar Yüksek Kurulunun Başkanı sıfatıyla sizden istirham ediyorum: Yargının bu hâle gelmesi doğru bir hadise değil. Vatandaşın dilekçesini alır -Anayasa'nın 74'üncü maddesi açık- benim dilekçe hakkımı kullanmam -Ceza Muhakeme Kanunu açık- benim yasal hakkım. Talebimi reddederse, eyvallah, duruşma salonunda benim ne işim var? Kapalı duruşmada ne işim var? Yılların hukukçusuyum. Ama dilekçemi almayıp bu şekilde yapılması.. Sizden istirham ediyorum, yani Hâkim ve Savcılar Yüksek Kurulu olarak... Tabii, ben, size mahkemelere, Anayasa'nın 138'inci maddesine aykırı bir vaziyette tavsiyede, telkinde, vesairede bulunun demiyorum ben. Yani hukuku içselleştirmiş olan bir kişiyim ama bu uygulama da kabul edilebilir bir uygulama değil.

Teşekkür ediyorum, saygısızlık yaptıysam özür dilerim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Tanal.

Sayın Hürriyet, buyurun.

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) – Sayın Bakanım, öncelikle hoş geldiniz.

Bu sabah benim seçim bölgem olan Kocaeli ilinde bir olay yaşandı. Şimdi basında da geniş yer buluyor. Özellikle, son dönemde cinsel istismar, taciz, tecavüz, şiddet ve cinayet konularının en yoğun konuşulduğu bir dönem. Olay tabii yeni düştü, daha henüz bizim de araştırma şansımız olmadı ama savcılığa yansımış durumda. Bu noktada bir bilgi aktarma ya da bizleri ne olduğu konusunda aydınlatma gibi bir durumunuz söz konusu mudur Sayın Bakanım? Önemli bir konu çünkü geniş de bir yer buldu şu anda.

Başkanım sizin de bilginiz olsun, sığınma evinde geçen, bu cinsel tacize uğramış çocukların kaldığı sığınma evinde yaşanan olaylara ilişkin ve ciddi soyunma odalarının gözetlendiği, kameralar takıldığı, şiddete uğradıklarının iddia edildiği ve dışarıdan bağırma seslerinin duyulduğu ve videoya alındığı, bunun da şu anda İnternet ortamında alenen paylaşıldığı ve savcıya yansıyan bir olay, bu sabah yansıdı, bilginiz olsun. Bununla ilgili, çok rica ediyorum, araştırma yapalım.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Aile Bütünlüğü

Tarih : 30/03/2016 Saat : Kayıt: Stenograf : Uzman : Sayfa: 10

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Evet Sayın Bakan, buyurunuz.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Kusura bakmayın, sorular bayağı çok olunca onları bir sırayla cevaplamak da vakit alacak, artık bana tahammül edersiniz umarım.

Sayın Özkaya bir dizi soruyu dile getirdi, başka arkadaşlar da söyledi aynı şeyi; aile mahkemelerindeki davaların uzun sürmesi. Biz bütün yargıdaki davaların kısa sürmesi için önemli çalışmalar yürütüyoruz. Şu anda arzu ettiğimiz hızda yürümüyor. Onun için, “Yargıda Zaman Yönetimi” diye bir proje ortaya koyduk. Geçen Erzurum’da da bunun son çalıştığını yaptık. 1 Ocak 2017’den itibaren, müracaat eden her vatandaşa, Türkiye’de bir dava açıldığında, davasının kaç gün içinde sonuçlandırılacağı bir alındı belgesiyle bildirilecektir. Şikâyet yaptınız savcılığa, şikâyetinizin kaç gün içerisinde sonuçlandırılacağı bilgisi de size müracaatınız anında verilecektir. Böylelikle vatandaşın davasının ne kadar sürede sonuçlanacağı konusunda yargıyı takip etme, yargıdan hesap sorma ve yargıyı denetleme imkânı doğacaktır. Ayrıca, yargı görevi yapanlar da bu uygulamadan sonra, kamuya karşı, daha doğrusu yargıda işi olan vatandaşa karşı taahhütte bulunmuş olacaktır. Bu da kendilerine gelen davaları daha hızlı bir sürede sonuçlandırma konusunda onların daha dikkatli çalışmasına yol açacaktır. Bunun önemli olduğunu söylüyorum ve önümüzdeki sürede kademeli olarak bunun aşağı çekileceğini de buradan ifade etmek isterim çünkü hâkim ve savcı sayılarımızı biz yüzde 67 oranında artırdık bu süre içerisinde, mahkeme sayılarını yüzde 69 oranında -tabii, Türkiye’deki bütün mahkeme sayılarını kastediyorum- artırdık. Bu artan sayılar da bunu hızlandıracaktır. Şimdi, istinaf mahkemelerine atamaları yaptık. 20 Temmuz 2017’de istinaf mahkemeleri faaliyete gireceği için o da yargılamadaki bu süreleri kısaltıcı bir rol oynayacaktır. Önümüzdeki zaman içerisinde oradaki kısalmayı hep beraber göreceğimizi ifade etmek isterim.

Duruşmaların gizli olması kuralı: Bu tartışılabilir. Eğer Komisyon bu yönde bir öneri getirirse biz de Bakanlık olarak değerlendirebiliriz. Çünkü gerçekten özel konular konuşuluyor. Yani taraflar isterse veyahut da resen hangisini... Komisyon bir değerlendirsin, biz de bu konu üzerinde bir çalışalım. Ona göre bir karar verip bir değerlendirme yapabiliriz.

Aile hâkimlerinin sulhu ve sonuçlarını daha geniş anlatması konusu: Bunun üzerinde de çalışılabilir. Arkadaşlarımız da not aldılar. Biz de buna bakalım.

Tabii, üç yıllık sürenin, dava reddedildikten sonra beklemesinin uzunluğu: Bakanlık olarak biz bunu değerlendiriyoruz. Sizin raporunuzu gördükten sonra da bir kez daha bunu değerlendirebiliriz. Önemli görüyoruz bunu.

Tabii, yoksulluk nafakasıyla ilgili Bakanlığımıza da gelen çok ciddi müracaatlar var. Yani bunun süresiz olması ve bu noktada pek çok kararlarda adaletli olmayan sonuçların çıkması, başka pek çok neden ileri sürülüyor. Tabii, bu, Türkiye’de hassas konulardan bir tanesi. Bununla ilgili, süreli olsun, kademeli olsun, bir yıllık evlilik, bir aylık evlilik, bir günlük evliliğin boşanmayla sonuçlanması hâlinde ortaya çıkacak sonuçla, tabii, yirmi yıl, otuz yıl sürmüş bir evliliğin boşanmayla sonuçlanması hâlinde ortaya çıkacak sonuç son derece...

BAŞKAN – Sayın Bakanım, sözünüzü kesiyorum ama bazen fiilî evlilik gerçekleşmediği durumlarda bile karşılaşıyor diye bize geldi bu soru.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Biz mukayeseli hukuka baktığımızda bazı ülkelerde süre sınırlamasını görüyoruz. “Bazılarında süreli ve süresiz olabilir.” diyorlar. Yani orada ülke uygulamaları da birbiriyle uyumlu değil, her ülke kendi şartlarına göre öngörmüş. Örneğin Hollanda on iki yıla azami süreyi sınırlamış. Almanya’da bazen süreli ve süresiz olma durumu var, bu şartlara göre değişiyor. Her ülkede farklı bir uygulama var. Komisyonunuzun raporunu gördükten sonra da bizim bu konudaki talepleri de bir değerlendirmemiz lazım. Şimdiden “Bunu kademeli olarak, süreli olarak” dersek, sonra yapmazsak sizi yanıltmış oluruz ama bu konuyu önemseyeceğimizi, incelemeye aldığımızı, mukayeseli hukuku incelediğimizi buradan ifade etmek isterim. Raporunuzu aldıktan sonra da konuya bakacağız.

Tabii, alacakların tasfiyesi konusuna da bakacağız; iki veya beş yıllık bir süreye indirilmesi. Biz bununla ilgili de düzenlemelere bakacağız.

Küçük yaşta evlenmiş olanlarla ilgili bir ciddi sorun olduğunu Bakanlık olarak biz de düşünüyoruz çünkü şu anda bazı mahkemeler karar vermemek için duruşmaları erteliyorlar, bazı savcılar dava açmayı erteliyorlar. Çok ilginç örnekler var. Burada bizim adaletli bir çözümü bulmamız gerektiğine ben de yüreğime inanıyorum. Yani bu konunun tek bir cepheden ele alınıp büyük mağduriyetlere yol açılmasını da önlememiz lazım. Nasıl yaparız? Bunun üzerinde duralım. Bana Sivas’tan gelen bir örnek var. Bir düğün yapılıyor; eşraftan bir aile, iki taraf da eşraftan. Düğününe ilçenin savcısı geliyor, hâkimi geliyor, emniyet müdürü geliyor, karakol komutanı geliyor, kaymakamı geliyor, belediye başkanı geliyor; ne kadar ileri gelen varsa geliyorlar. E, hediyelerini de takıyorlar, “Hayırlı olsun.” diyorlar. Daha sonra çocuk oluyor hastanede. Bunun üzerine doktor bir bakıyor, yaş küçüklüğü var; suç ihbarında bulunuyor. Düğününe gelen karakol komutanı geliyor, bunları evinden alıyor. Ondandan sonra, şu anda yatıyor. En son yaptığımız düzenlemeyle biliyorsunuz, cinsel saldırı suçlarındaki cezaları artırdık. Alt ceza sekiz yıldan başlıyor, bütün düğün dernek yapılmış, sekiz yıldan başlıyor. Orada baktığımızda bu evlenen kızın da iradesi tam değil, evlenen erkeğin de iradesi tam değil; aileler onları zorla evlendiriyor. Ondandan sonra, kız çocuğu kucağında çocukla dışarıda, onunla evlendirilen erkeği hapiste, onları evlendirenler de avukat peşinde koşuyor. Yani burada bir adaletsizlik, bir haksızlığın olduğu çok açık. Onun için, ben bunu siyasi tartışmaların ötesinde, Mecliste grubu bulunan partilerimizin değerlendirmesi gerektiğine inanıyorum ve bu noktada biz meseleyi çözümlü bir formül geliştirebiliriz, bu mağduriyetleri ortadan kaldıracı bir adım atabiliriz. Bunlar cinsel saldırı suçunu gerçekleştiren kişiler değil. Kanun suçu şekli suç hâline getirmiş. Burada bir ceza müessesesi uygulanacaksa onu da konuşalım ama bu konuda gerçekten düğün dernek

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Aile Bütünlüğü

Tarih : 30/03/2016 Saat : Kayıt: Stenograf : Uzman : Sayfa: 11

yaparak evlendirilmiş olanlarla ilgili farklı bir usulü geliştirmemiz gerektiğine ben yürekten inanıyorum. Şu anda rakamlar tam elimde değil ama bununla ilgili ciddi mağduriyetler var. Cinsel saldırı suçunu gerçekleştirenle ilgili herhangi bir düzenleme yapılmasını asla tasvip etmeyiz, böyle bir düşünceyi tartışmayız da ama böyle bir ayrımın yapılması gerektiğini burada ifade etmek isterim.

Tabii, evden uzaklaştırmalarla ilgili şu anda gerçekten elimizde tam, sağlıklı veri yok. Bizden Bakanlık olarak, Mediste soru soran vekillerimiz oluyor, istatistiki rakamlar istiyorlar. Bu rakamlar Türkiye'de şu anda maalesef sıhhatli, tam tutulmuyor, tutulamıyor. Tutulanlar da derlenip bir merkezde anonim, istatistiki veriye dönüştürülüyor. Dönüştüremeyince Ankara'daki bir bilgi orada kalıyor, İzmir'deki bir bilgi orada kalıyor; sizin bunları derleyip, tekleştirip, konularına göre tasnif edip, ilgililere iletmeniz de gerçekten çok büyük zaman alıyor. O nedenle biz Bakanlık olarak adli veri bankası kurma kararı aldık. Şu anda çalışma devam ediyor. Adli veri bankasına ilişkin süreci kısım ayı içerisinde sonuçlandıracağız. 1 Ocaktan itibaren adli veri bankasını da devreye sokacağız. Bu, bir nevi adli Google olacak. Yani aklınıza hangi soru geliyorsa adli verilerle ilgili, bunu bu bankadan sorguladığınızda size o bilgileri anonim olarak verme imkânı bulunacak. Örneğin, cinayet Türkiye'de en çok hangi ilde işleniyor, göreceksiniz; hangi ilçede işleniyor, göreceksiniz; hangi mahallede, görebileceksiniz. Hangi sokakta, hangi caddede, gece-gündüz, eğitim durumu, mevsim durumu... Yani o alanda aklınıza gelen bütün detay verileri görebilme imkânı olacak. Tabii, bu herkese de açık olmayacak çünkü bu herkese açık olduğu zaman da ayrı tartışmalara yol açacaktır. Bu verilerin de bir mahremiyeti var ama milletvekillerimiz bu verileri bize sorduklarında biz onlara vereceğiz, onlar bunu daha rahat kullanacak ve bu konuda araştırma, uygulama, planlama yapan herkes bu verileri görecektir. Özellikle önleyici hukuk uygulamalarını geliştirme konusunda o veriler bize fevkalade fayda sağlayacaktır. Örneğin, uyuşturucu nerede daha çok; orada hemen savcılığı devreye sokmadan yapılacak bir sürü iş var. O zaman Millî Eğitim, diğer kurumlar, organlar orada daha farklı bir eğitim ve uygulamayı geliştirecekler, belki çocukların suçta sürüklenmesini önleyecekler. Son derece önemli olacağı kanaatindeyim. Bu veri bankası sizin bu sorularınızın da 2017'den itibaren doğru bir şekilde cevabını bulmanıza da yol açacaktır ama şu anda gerçekten sağlıklı veri veremiyorum. Şimdi ben burada bir rakam veriyorum, bir bakıyorsunuz o rakam eksik çıkabiliyor çünkü sıhhatli değil. Ama bundan sonra sıhhatli veriyi verebileceğiz, hepiniz de ulaşabileceksiniz.

Bu evden uzaklaştırmalar faydalı mı oluyor, zararlı mı oluyor? Bakanlığımız bununla ilgili bir araştırma yapıyor. Evden uzaklaştırılmış olanların kaçısı ailesiyle daha olumlu ve uyumlu bir birliktelik devresine geçti, kaçısı boşandı, kaçısı daha başka şiddet olaylarına karıştı, kaçısı başka olumsuzluklarla sonuçlandı? Bunların rakamsal sonuçlarını şu anda Bakanlığımız araştırıyor. Bu uygulama fayda sağlıyor mu, fayda sağlamıyor mu, yuvayı koruyor mu, aileyi koruyor mu, kadını koruyor mu, yoksa kadını daha büyük suçların muhatabı ve mağduru hâline mi getiriyor? Bunu verileri gördükten sonra söyleyebiliriz. Ben şu anda onun fayda ve zararı konusundaki rakamsal sonuçları verme imkânına sahip değilim. Benim bir kişisel görüşüm var ama onu da söylemek istemiyorum ama rakamsal olarak bizim bunu görmemiz gerekiyor.

Müessir fiilin resen takibi konusunda sıkıntılar var mı? Var. Şu anda bize pek çok şey geliyor, ailelerden, özellikle kadınlardan gelen talepler var. Bir tartışma oluyor, ondan sonra kadın şikâyet ediyor. Daha sonra eşyle anlaşılıyorlar, işi tatlıya bağlıyorlar, "Vazgeçtim." diyor. Vazgeçmek kıymet ifade etmediği için bir de ceza alıyor, hapse giriyor. Tabii, ondan sonra "Yuvam yıkıldı diye boşandık." diyen, "Başka sonuçlar çıktı." diyenler çok. Yani bununla ilgili, kadınlardan çok yoğun bir eleştiri geliyor. Bunun resen kaldırılması değil de başka formüllerle belki korunmasında fayda var. Önümüzdeki günlerde bir çalışmamız olacak. Bunun resen gene takibi olsun ama belki uzlaşma kapsamında eşlerin uzlaşmasına bir fırsat verilebilir mi; bunun üzerinde bizim Bakanlık olarak bir çalışma yürüttüğümüzü ifade etmek isterim. Henüz karar vermedik ama bu çalışmayı yürüttüğümüzü de buradan ifade etmek isterim.

Aile hâkimlerinin tayini konusunu Necdet Bey sordu. Evli ve çocuk sahibi olanlar, 30 yaşını doldurmuş, aile sorunları alanında tecrübe sahibi, lisansüstü eğitim almış olanlar tercihen atanıyor. Tabii, bunlar tercih nedeni, zorunlu şartlar değil. Bunlar atandıktan sonra da eğer gittikleri yerde aile mahkemeleri varsa, HSYK yetkilendirme sırasında bunların aile mahkemelerinde görevlendirilmesine özen gösteriyor. Aile mahkemesi olmayan yerlerde asliye hukuk hâkimi oluyorlar, onlar gelen uyuşmazlıklara "aile mahkemesi" sıfatıyla zaten bakıyorlar. Burada bir hassasiyet olduğunu, ama yüzde 100 herkesin aile mahkemesine gitme imkânının olmadığını ifade etmek isterim çünkü her yerde müstakil aile mahkememiz maalesef bulunmamaktadır.

Velayet konusundaki sorunlarla ilgili konuyu Başkanımız sordu. İcra marifetiyle bunun uygulanması tabii, gerçekten insanı üzüyor, rahatsız ediyor. Biz de bundan rahatsızız. Eşlerin birbirleriyle olan kavgasına çocukların alet edilmesi ahlaki, insani, vicdani bir durum da değildir. Burada annelerin, babaların daha çok hassasiyet göstermesi lazım. Sadece kanunla bu meselelerin çözülmediğinin en somut örneği budur. Yasa icra marifetiyle uygulamayı zorunlu kılmıyor. Eşlerden biri çocukla babanın veya annenin iletişim kurmasına izin vermiyorsa -velayet kimdeyse- böyle bir durumda bu devreye giriyor. Anlaşmış olsalar, izin vermiş olsalar böyle bir durum ortaya çıkmaz. Bunun dışında, icrayı devreden çıkararak başka bir formülle bu yapılabilir mi? Onun üzerinde biz duralım. Başka, daha olumlu, pozitif, daha iyi bir formül olursa hemen, derhâl Parlamente'ye getirmeye hazırız. Eğer Komisyonumuz da bunu yaparsa biz ondan memnun oluruz, bize bir fikir sunarsa memnun oluruz. Şu anda Bakanlıkta da bu konuyu daha iyi hâle getirecek bir komisyonun çalışmasının yürütüğünü ifade etmek isterim.

Şimdi, boşanma için aile danışmanı ve yardım konusunda Deniz Hanım söylemişti. Efendim, şu anda boşanmalarla ilgili konuda psikologlar var, sosyal çalışmacılar var ama bir aile danışmanı konusu üzerinde durulabilir, şu anda onun üzerinde de durmakta fayda var. Boşanmalarla ilgili bazı ülkelerde farklı uygulamalar var. Biz, direkt, boşanma konusuna hâkimi koyuyoruz eşler arasına, sonra psikoloğu koyuyoruz, sonra sosyal çalışmacıyı koyuyoruz, sonra avukatları koyuyoruz. Yani, esasında, eşlerin anlaşmalarını için arada pek çok aracı oluyor orada. Onun dışında acaba ne yapılabilir burada, eşler arasında başka bir formül olabilir mi? Onun üzerinde durmakta fayda var. Yani, bizim hukukumuzda şu anda asliye hukuk mahkemeleri buna bakıyor yani bir sulh gözüyle bakmıyor.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Aile Bütünlüğü

Tarih : 30/03/2016

Saat :

Kayıt:

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 12

Burada bir şeyi de ifade etmekte fayda görüyorum: En çok boşanma sebebi şiddetli geçimsizliktir. Esasında, en çok yalan olan boşanma sebebidir bu çünkü özel boşanma sebeplerini gizlemek için kullanılan torba bir boşanma sebebi bu. Başka nedenler var, eşler o nedenlerin dosyaya girmesini kendileri, çocukları, aileleri için uygun görmedikleri için şiddetli geçimsizlik nedenini kullanıyorlar daha çok. Bu biraz da bu yargılamanın -Ali Bey söyledi- hem aleniyeti nedeniyle hem bu yargılama sonucunda ortaya çıkacak sonuçların ortaya çıkmasının herkese verebileceği muhtemel sıkıntılar nedeniyle oluyor. Yani, bu başka bir şekilde formüle edilebilir mi? Şu anda bizim aklımızda şöyle formüle edelim, böyle edelim diye bir şey yok ama eğer bu Komisyonumuz başka bir formül olsun, şöyle yapalım, böyle yapalım diye bize bir öneri getirirse yani biz burada daha doğru bir formülü uygulamaya açığız, Bakanlık olarak böyle bir çalışma da yapabiliriz, yeter ki burada bize yol gösterici bir şey olsun.

Tabii, şiddet konusunda psikolojik rehabilitasyon. Bu önemli ama şiddet konusunda çok açık, net bir şey ifade etmek istiyorum: Kanunlarla bizim bu şiddeti önleme imkânımız yok. Şu anda cezaevlerinde cinayetten, 26 bin tutuklu, hükümlü kimse var. Cinayetin cezası cinayetin niteliğine göre ya ağırlaştırılmış müebbet ya da müebbet hapis, en ağır ceza. Eskiden terör suçlarına idam cezası vardı. Suçu işleyenler ben suçu gece işlersem şu kadar ceza alırım, gündüz işlersem bu kadar alırım, şu aletle işlersem böyle olur, şuna karşı yaparsam böyle olur gibi bir hesabın içerisine esasında girmiyorlar ama suçu işlemeye karar veren girmiyor. Fakat, cezaların toplumda bir caydırıcılığı var, bir psikoloji doğuruyor, ailelerin çocuklarını yetiştirirken onlara anlatabilecekleri şeyler de oluyor. Bu caydırıcılık fonksiyonu bakımından, bunun, suçta meyilli olmayanların hiç meyil etmemesi, ailelerin çocuklarını eğitirken onlara bilgi, fikir vermesi bakımından son derece önemli. Ben, bu işin biraz ailede başladığına, okulda, mahallede, parkta devam ettiğine, iş hayatında devam ettiğine inanıyorum. Mesela, rakamlarda genelde eğitimi düşük kesimde şiddetin çok olduğu var, bu kocaman bir yalan. Eğitimi yüksek kesimde şiddet daha fazla. Şimdi, bu noktada, ailelerle ilgili... Aileleri, daha küçükken, çocuğu beşikte severken anne-baba oradan başlıyor iş. Ben küçüklüğümde veya herkes etrafına bakıyor, oğlan çocuğuna anneler ayrı bir muamele yapıyor -hepimiz annemiz, babamız- kız çocuğuna ayrı bir muamele yapıyor. Yani, "Yapmıyor." diyen varsa buyursun, söylesin ama hepimiz görüyoruz ki pekâlâ, bu ayrımı en modern olduğunu, bu konuda, eşitlik, hatta pozitif ayrımcılıkta ileri gittiğini söyleyen hanımefendilerin dahi yaptığına şahitlik ediyoruz. Onun için, bir defa, çocuklar konusunda beşikten başlayan bir birlikte bakma, şiddeti reddetme ve orada sevgiyle saygıyla birlikte yaşama kültürünü geliştirme konusunda anneler, babalar beraber başlayacak, hatta anne karında, beşikte, sonra okulda, kreşte, her yerde bunun devam etmesi lazım. Eğer bu kültür değişirse o zaman bu kanunların uygulanmasına da gerek kalmaz ama maalesef, bu kültürü Türkiye'de değiştiremedik. Kanunlar da kültürün oluşmasında çok büyük katkı sağlıyor fakat kanunların kültürün oluşmasında netice vermesi için yürürlüğe girdikten sonra belli bir sürenin de geçmesi gerekiyor çünkü şu anda bu kanunları uygulayan hâkimler, savcılar da bir kültürden geliyor. Onlar bunu uygularken kendi yetiştirdikleri kültürden, anlayıştan kendilerini yüzde yüz soyutlayabiliyorlar mı? Soyutlayamıyorlar. O yüzden, bu biraz zaman alacak ama zaman alacak diye biz bu kanundaki değişiklikleri yapmaktan vazgeçmemeliyiz, uygulamaları da kararlı bir şekilde sürdürmeliyiz. Ama bu işlerin sadece kanunla çözülemeyeceğini hepimizin bilmesi lazım. Biz kendi evimizde bu işi halledersek, herkes kendi evinde bu işi hallederse ben eminim ki mahkemelere de iş kalmaz. Esasında, burada kendimizi sorguya çeken bir anlayışa hepimizin bakması son derece önemli.

İyi hâl indirimi konusunda pek çok arkadaşımız değerlendirmeler yaptı. Bizim kanunumuzda iki tane madde var. Tabii, birisi haksız tahrik indirimi; bu, hukukun bir evrensel ilkesidir. Suçlar işlenebilir, siz o suçu işleyenlerle ilgili yargılama yaparsınız, yargılama sonucunda cezayı bireyselleştirmek durumundasınız. Yani, suç işleyen kişiyi suça sürükleyen sebepler, suçun mağduru olana ait kusurlar pek çok şeyi yargılama sırasında değerlendirir, ona göre bir sonuca varırsınız. Bu, cezanın bireyselleştirilmesidir. Eğer cezadaki bireyselleştirme yetkisini yargılama yapan mahkemeden, hâkimden alırsanız o zaman adaleti sağlayalım derken gerçekten başka bir haksızlığa sebep olabiliriz. Burada kanun maddesindeki sorundan ziyade uygulayıcılarda bir sorun var. Haksız tahrik uygulamak veya iyi hâl indirimi yapmak zorunlu değil, tamamen uygulayıcının takdirinde. Yani, ben buradan Adalet Bakanı olarak itiraf ediyorum: Boynunu büktü, kravatını taktı, iyi elbise giydi, tıraşını oldu, hâkime saygılı davrandı diye 62'nci maddeyi uygulayan hâkim bir defa bu maddeyi ayaklarının altına alarak uygulamayı yapmış demektir. Uygulayamaz böyle bir şey. Yargıtayın da kararlarıyla buna müdahale etmesi lazım, sadece "Mahkemenin takdir hakkı, ben buna karışmam, bu daha aşağının yapacağı iş." dememesi gerekir. Onu uygulamanın çözmesi gerekir. Çünkü, hakikaten öyle olaylar oluyor ki o olaylarda siz o cezayı artırıyorsunuz, artırıyorsunuz, artırıyorsunuz, orada da bir bakıyorsunuz, burada cezayı çok artırdığınızda ortaya çıkan bir durum var, ona göre bakıp hâkim... Sadece bu suçla ilgili değil, bütün suçlar için düşünün, suçun bireyselleştirilmesi sırasında herkesi ayrı görün, ayrı bir kanun gibi görün ama bütün insanlar için aynı hükmü uyguladığınızda o zaman gerçekten orada adaleti tecelli ettirelim derken başka bir şeye neden olabiliriz. Biz bunu uygulamada değiştirmek için adım atma konusunda kararlıyız, attık da zaten, eğitimleri yapıyoruz, başka adımlar da atıyoruz. Ama gerekirse bu iyi hâl, kravat mravat, tıraş, boyun bükme nedeniyle indirim yapılamayacağını da yazmakta bir beis yok, gerekirse onu da yazarız oraya. Ama haksız tahriki kaldıran bir düzenlemeyi Adalet Bakanı olarak, böylesi, bireyselleştirme açısından adaleti sağlayacak, adalete hizmet edecek bir düzenlemeyi tamamen hukukun dışına çıkarmayı ben doğru görmediğimi ifade etmek istiyorum.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Sayın Bakan, bununla ilgili...

BAŞKAN – Yüceer, mikrofonunuza bir basarsanız görüp açacağım.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Bununla ilgili Yargıtay ilkesel bir karar alabilir mi?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Yargıtay, tabii, haksız tahrik indirimi...

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Hayır, yani bu yönüyle de çözülebilir miyiz, Yargıtayın ilkesel kararlarıyla?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Aile Bütünlüğü

Tarih : 30/03/2016 Saat : Kayıt: Stenograf : Uzman : Sayfa: 13

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Şöyle söyleyeyim, ilkesel karar şu: Yargıtay bir içtihat oluşturur, içtihatla haksız tahrik indiriminin uygulanmasına ilişkin şartlar var, unsurlar var. Yargıtay orada onu diyebilir, “Şu, şu, şu şartlarda ancak şöyle uygulanabilir. Siz burada uyguladığınız ama -diyelim ki 62’nci maddeyi- bu kravat taktı diye 62’nci madde uygulanamaz. Yani, kişinin orada şartları yazıyor, siz bu şartların dışında hâkim olarak yeni bir şart buraya koyamazsınız. Onun içerisinde kravat takma yok, onun içerisinde boyun bükme yok, onun içerisinde tıraş olma yok.” Şimdi, Yargıtay o kararları bozup bozup aşağıya gönderdiği zaman, uygulama bir iki şeyden sonra...

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Ama tam tersi uygulama var.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Şimdi, işte, bununla, bakın...

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Yani, hani, iyi hâl indirimi yapmadın diye Yargıtay bozup geri gönderiyor. Hani yapmayana ceza verebiliyoruz, bu uygulamaları da görüyoruz.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – İşte, bakın, bunlarla ilgili kanunlarda eksiklik değil de, bizim uygulamada eksikliğimiz var. Biz kanunları dövüp eksiklik yapana bir şey demediğimizde zannediyoruz ki... Burada eleştiriyi hak eden kişi bunu uygulayan kişidir. Ona dair biz tutum geliştirdiğimizde olacak. Biz de bunun üzerinde duruyoruz ve eğitimlerde de Adalet Akademisi hâkim ve savcılara dönük eğitim verirken de bunun üzerinde hassasiyetle duruyor. Yargıtay Başkanıyla da ben zaman zaman bu konudaki şeyleri paylaşıyorum, bu görüşmeden sonra da Sayın Başkanımıza ayrıca bu konuyu tekrar iletceğim. Zaten bu rapor Yargıtaya da gidecektir. Eminim ki onlar açısından da yol gösterici olacaktır.

Tabii, çocuklar ve gençlere yönelik cinsel istismarlar konusunda toplumumuzun bir oy birliği var. Bunlara yönelik istismanı kim yapıyorsa ahlaksızın en büyüğüdür, en büyük çirkef işi yapmaktadır, en ağır cezayı da hak etmektedir. Biz, Ceza Kanunu’muzda bunlara dönük cezalarla ilgili çok ciddi adımlar attık. Bildiğiniz gibi -sunumumda da vardı- “aile nizamına ve adabı umumiyyeye aykırı suçlar” bahsini “vücut dokunulmazlığına karşı işlenen suçlar” yaptık, bir; cezaları artırdık, iki; daha sonra cezaları bir kez daha artırdık. Hatırlarsanız, 2014 yılında bu konuda cezaları artırdık, muayeneyi kaldırdık, ayrıca, infazı da artırdık. Eskiden infaz 3/2 iken yani cezanın üçte 2’ siyken şu anda cezanın dörtte 3’ ü hâline getirildi. Terör suçlarının infazı ne ise cinsel saldırı suçlarını yapanların infazı da odur. Bizim bu noktada hem toplumsal farkındalığı da artırmamız, bunlara karşı etkin bir mücadele bilinci geliştirmemiz lazım. Yani etraf duymasın, toplum duymasın, bu konu alenileşmesin diye işin üzerini örtmek yerine, bu ahlaksızlığı, bu çirkefi yapanlar üzerine toplumun bütün kesimlerinin sadece eleştirici, kınayıcılıkla değil, bunları alenileştirip hukuka teslim etme, hukukun hesabını sorması konusunda da yardımcı olarak yapmaları lazım. Hukuk bu konuda gereken müeyyideleri zaten haiz, uygulama gereğini yapacaktır. Ama burada da maalesef, ensest konusunda pek çok üzerinin örtülmesi hadisesi olduğunu Türkiye’de herkes konuşuyor, başka konularda da var, “Aman, bir şekilde üzerini örtelim.”

Şimdi, üzeri örtülemeyecek ahlaksızlıkların başında bunlar gelmektedir. Onun üzerini açmak, onun üzerine gitmek, bu işi yapanlara hak ettiği cezayı en ağır bir şekilde vermek başkaları için de çok büyük bir caydırıcılık olacaktır. Üzerini örtmek teşvik oluyor. “Nasıl olsa falan örtüldü, bu da örtülür.” gibi bu ahlaksızlığı yapanlar, bu çirkefliği bünyesinde barındıranlar bundan cesaret alıyorlar. O yüzden, bu cesareti vermemek için biz kanunlarımızda elbette gerekeni yapacağız, yapmaya da devam ediyoruz ama toplumun da bu noktada gerekli ihbarları, şikâyetleri adli makamlara, kolluğa, ilgili yerlere yapmasında son derece önem olduğunu, bunlarla mücadele bakımından önemli olduğunu ifade etmek isterim.

İşte, Karaman’daki ahlaksızlık, çirkef, kabul edilemez bir ahlaksızlık, çirkeftir. Bununla ilgili soruşturma şu anda yürüyor, dava açıldı. Şüpheliyle ilgili üç yüz elli yıla kadar hapis cezası talebinde bulundu cumhuriyet savcıları. Yargılama yapılacaktır. Hak ettiği cezayı en ağır şekilde alacağından benim herhangi bir şüphem, tereddüdüm yoktur ama bu gibi konuların üzerine bizim her yerde aynı şekilde gitmemiz, toplumumuzun da, hepimizin de böyle bir şey gördüğünde örtmek yerine bunu alenileştirip yargıya teslim etmek, gerçekten, başka çocuklar bu istismara muhatap olmasın, başka Özgecanlar olmasın, başka Beratcanlar olmasın diye bizim üzerimize düşen vazifedir. Kim örtüyorsa başka bir olay meydana geldiğinde o olayda kendi açısından manevi sorumluluğu olduğuna da ben yürekte inanıyorum. Biz bu tür ahlaksızların, namussuzların, şerefsizlerin, çirkef insanların üzerine kararlılıkla gideceğimizi ve bunları kimsenin örtmesine, örttürmesine izin vermeyeceğimizi buradan bir kez daha ifade etmek isterim. İdari sorumluluğu olanlar, başka tür eksiği, kusuru olanlar hakkında da gerekli müeyyidelerin kararlı bir biçimde uygulanacağını yüksek heyetinize buradan ifade etmek isterim.

Tabii, ailenin güçlendirilmesinden bahsediyoruz biz, ailenin güçlendirilmesi son derece önemli. Türkiye’de “ailenin güçlendirilmesi” sözünden rahatsız olan çevreler var. Allah aşkına, ailenin güçlendirilmesi, aile demekten biz niye rahatsız oluruz? Olmamamız lazım. Neden? Aile, toplumun temeli. İnsanı, bireyi kim yetiştiriyor? Aile. Anne-baba iyi olur, arasında iyi bir ilişki bulunur, sevgi, saygı üzerinde bir birliktelik olur, mutlu bir aile içerisinde kadın-erkek, çocuklarımız yetişirse bireylerimiz daha güçlü olmaz mı? Daha güçlü olur. Biz aileleri güçlendirmeden bireyleri güçlendirebilir miyiz? Belki fiziki olarak güçlendirme imkânı bulabiliriz ama başka türlü, gerçekten, sosyolojik, psikolojik, bilgi, kültür, her açıdan, ekonomik açıdan güçlü bireyler aileyi küçülterek, zayıflatarak, çökerterek yetiştirme imkânımız yok. Onun için, bizim, aileyi güçlendirmemiz lazım. Şimdi, bireyselleşme öne çıkıyor, ileri toplumların hepsinde bu daha fazla oluyor. Aileler çocuklarına daha az zaman ayırıyorlar, kendilerine biraz daha çok zaman ayırıyorlar, televizyonlar, telefonlar, bilgisayarlar... Herkes şöyle bir baksın, evlerde sohbet kalmadı. Bir cep telefonu herkesi esir almış. Ben zaman zaman etrafımdakilere diyorum, “Bu telefon bu kadar güçlü, bu gücü bizim kırmamız lazım.” Milletvekillerimiz oturuyor, üç dört kişi bir arada, herkesin elinde bir telefon, ona bakıyor. Ya, arkadaş, ben buraya geldim, sizinle konuşmaya geldim, sohbet etmeye geldim, kapatın hele bu telefonu. Telefonu kapatıp sohbet yapamıyoruz. Bu, bizim ailemizde de şu anda var. Kimse

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Aile Bütünlüğü

Tarih : 30/03/2016 Saat : Kayıt: Stenograf : Uzman : Sayfa: 14

kusura bakmasın. Telefon, bilgisayar; bir bakıyorsun, annenin elinde bir bilgisayar, o bir odada, babanın elinde bir bilgisayar, o odada, çocuklar ayrı odada; burada aile paramparça olmuş. Bizim onun için bireyselleşmeyi biraz doğru görmemiz lazım. Birbirimize güneş olmak, rüzgâr olmak, hava olmak, su olmak, gübre olmak, tohum olmak, birbirimizi desteklemek; bunları reddeden bir bireyselleşme orada fidanların yetişmesine mâni olur. Hâlbuki, bizim birbirimize olumlu anlamda destek olmamız lazım. Aileyi koruma konusunda Batı çok ihmalkâr davrandı, bireyselleşmeyi öne aldı ama şimdi, bütün ülkeler neredeyse koruyacak aile bulamıyor. Almanya bir sürü para ayırıyor, Rusya ciddi kaynaklar ayırıyor ama aile oluşturmakta zorlanıyorlar. Onun için, bizim, aileyi korumamız, toplumu korumamız bakımından son derece önemli. Nasıl güçlendireceğiz? Ailenin imkânlarını artırarak güçlendireceğiz, daha iyi eğitim imkânları sunarak güçlendireceğiz, aile içerisindeki bireylerin iletişimini güçlendirerek güçlendireceğiz, kültürel, sosyal ortamları daha iyi yaparak, istihdamı artırarak, pek çok şey yaparak biz bunu yapabiliriz. Ama ailenin güçlendirilmesini kişilerin haklarının yok olması gibi bir şekilde değerlendirmenin de fevkalade yanlış olduğunu buradan ifade etmek isterim.

Sayın Candan Yüceer'in sorularının bir kısmına cevap verdim. Bu, 4+4+4'le ilgili konuda tabii herkes farklı düşünebilir, normaldir ama başka ülkelerde kreş, anaokulu uygulamaları da daha erkenden başlatılıyor ve bunu yaygın bir şekilde ele alıyor. Modern toplum geliştikçe, kadın, erkek daha fazla sosyal hayatın içerisinde yer aldıkça evdeki çocukların yetişmesinin bakıcıların elinden alıp onu daha derli toplu kreşlerde, anaokullarında ve erken yaşta eğitim kurumlarında vermek dünyanın her ülkesinde, gelişen, gelişmiş ülkelerinde büyüyen uygulamalar. Yani bizim bunu da görmemiz lazım. Şimdi, diyelim ki anne işe gidiyor, baba işe gidiyor, çocuğa bakacak evde kimse yok, çocuk, bakıcının elinde kalıyor. Bakıcı iyi eğitim almışsa tabii çocuğa biraz faydası oluyor. Ama biz bu çocuklarımızın kreşlerini herkese yapabilmiş olsak, anaokullarını verebilmiş olsak, ondan sonra o eğitim sürecini 6 yaşında değil de 3 yaşında başatabilmiş olsak o zaman ne olur? Bizim kadınlarımız daha fazla kendine imkân bulur, çocuklarımız daha iyi eğitim alır ve o konuda donanımlı kişiler tarafından daha iyi yetiştirilir. Bence 4+4+4'ü eleştirmek yerine, Hükûmete "Neden kreş zorunlu yapmıyorsunuz, anaokulunu zorunlu yapmıyorsunuz? Bunları neden her tarafta yaygınlaştırmıyorsunuz?" diye eleştiri yapsanız bana göre daha çok takdir toplarsınız. Öyle yapın, ben gerçekten istiyorum, aksi takdirde, şu anda, herkes çalıştığı için çocuklar bakıcıların elinde kaldı. Çocuklara anneler, babalar eskisi kadar bakmıyor, bakıcılar da iyi bakmıyor. Onun için, çocukların, anne-baba çalışırken iyi yetişmiş öğretmenlerin, iyi yetişmiş eğitimcilerin elinde olmasını sağlamak lazım. Hükûmet olarak zaten bu konuda ciddi adımlar atıyoruz, önümüzdeki süreç içerisinde bunu atacağız.

Bu, şiddetle ilgili, denetimli serbestlik istisnası konusunu not aldık, onu düşüneceğiz, ona bir bakalım, çalışalım. Yani orada bir istisna yapabilir miyiz, onun üzerinde çalışacağımızı buradan ifade etmek isterim.

Tabii, Dirayet Taşdemir... Kadın suçlarıyla ilgili ve kadınlara karşı işlenen suçlarda tahrikle ilgili demin bir açıklama yaptım. Tabii, uygulamadan kaynaklı sorunları bizim gerçekten çözmemiz zaman alıyor. Kanunlar hemen değişiyor, bir ayda, on beş günde ama "Kırkyıllık Kâni, olur mu Yani?" diye halk arasında bir laf var, kırkyıllık bir anlayışı bir haftada bizim değiştirme imkânımız maalesef yok ama ısrarla biz yeni anlayışı uygulamaya devam edeceğiz ki o kırkyıllık anlayışlar değişsin. Zaman alacak ama inşallah uygulamada da olumlu değişimleri yapacağız.

Kapalı ve açık cezaevlerinde kreşler konusu. Şu anda Türkiye'deki cezaevlerinde, müstakil kadın ceza infaz kurumlarının tamamında ve kapalı ceza infaz kurumlarının bir bölümünde kreş bulunmaktadır. Kurum içerisinde bulunan bu kreşlerde psikososyal servis uzmanları gözetiminde çocukların boş zamanlarını değerlendirmeye yönelik serbest oyun etkinlikleri, kutlama ve benzeri pek çok çalışmalar yapılmaktadır; bunu buradan ifade etmek isterim. Şu anda, annesi yanında cezaevlerinde bulunan çocuk sayısı 504'tür. Müstakil kadın cezaevlerimizin tamamında kreş bulunmaktadır. Tabii, Millî Eğitim Bakanlığıyla da iş birliği içerisinde bu çalışmalar yürütülüyor. Sayın Tanal da Bakırköy için teşekkür etti, sağ olsun. Bizim diğer kreşlerimiz de benzer niteliklere sahip, gezmek isteyen bütün arkadaşlarımıza kreşlerimizi açabiliriz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Şakran öyle değil Sayın Bakan.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Hangisi istiyorsanız Sayın Tanal, açalım, buyurun gelin, ziyaret edin, gördüğünüz eksiklikleri bize zaten rapor edersiniz, biz de gereğini yaparız. Şu anda benim arkadaşlarımdan aldığım bilgilerde, kreşlerde gerçekten kamuoyunda yazılan değil de şu anda dışarıda bulunanlardan çok çok daha iyi şartların cezaevlerindeki kreşlerde olduğunu buradan ifade etmek isterim. Görme konusunda da her türlü desteği yaparız. Milletvekillerimiz isterse Komisyon bir heyet oluştursun, istedikleri cezaevlerindeki kreşlerimizi de -siz tespit edin, hangisine gitmek istiyorsanız- Komisyonumuz gelsin görsün.

DIRAYET TAŞDEMİR (Ağrı) – Bununla ilgili ben bir şey söylemek istiyorum. "İstedğiniz cezaevine gidebilirsiniz." dediniz ama biz altı aydır hiçbir cezaevine giremiyoruz HDP'li vekiller olarak.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Gensoru da verdiniz o konuda, cevap vereceğim inşallah Genel Kurulda.

DIRAYET TAŞDEMİR (Ağrı) – Gerçekten, bakın, bunu söylüyorsunuz, o zaman, bu ayrımcılık değil mi? Neden öbür arkadaşlarımız gidebiliyor, biz gidemiyoruz?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Hayır, siz de Komisyonla beraber gelin, hep beraber, ben ayırım yapmıyorum.

DIRAYET TAŞDEMİR (Ağrı) – Komisyonla da gidilebilir ama ben şahsi olarak da cezaevlerini ziyaret etmek istiyorum.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Herkese bunu sağlayabiliriz.

DIRAYET TAŞDEMİR (Ağrı) – O zaman, yarın ben bir cezaevine gidebilir miyim?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Şimdi, bakın, ben söylediğim şey şu: Komisyonumuz kreşlerle ilgili gezme konusunda olabilir.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Aile Bütünlüğü

Tarih : 30/03/2016 Saat : Kayıt: Stenograf : Uzman : Sayfa: 15

DIRAYET TAŞDEMİR (Ağrı) – Komisyon olarak ziyaret edebiliriz ama şahıs olarak...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Diğer konular, diğer cezaevleri, milletvekillerinin cezaevlerini ziyareti kanun ve yönetmelik gereği Adalet Bakanının iznine tabi. Tabii, bu izin bir zorunlu izin değil, takdir hakkını da içinde barındıran bir izindir.

DIRAYET TAŞDEMİR (Ağrı) – Ama altı aydır biz bu hakkımızı kullanamıyoruz.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – İşte, bu, takdir hakkına bağlı bir şey, ben bu takdir hakkımı olumlu anlamda kullanmadım, sebebini de daha önce ifade ettim. Genel Kurulda ayrıca açıklayacağım, burada tekrar etmek istemiyorum.

DIRAYET TAŞDEMİR (Ağrı) – Cezaevleri gündeme gelmişken ben bir şey daha soracağım, kusura bakmayın. Hasta tutsaklarla ilgili de dün yine Diyarbakır'dan Celal Şeker isminde bir tutsağın ailesi beni aradı, yüzde 97 raporlu, böbrekleri iflas etmiş ve her an cezaevinde yaşamını yitirebilir. Bu konuyla ilgili de bir çalışmanız var mı?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Şu anda yasamız var zaten onlarla ilgili. Rapor alınıyor...

DIRAYET TAŞDEMİR (Ağrı) – Ama bu süreçte 4 kişi yaşamını yitirdi cezaevinde.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Şu anda rapor alınıyor, onlarla ilgili biz...

DIRAYET TAŞDEMİR (Ağrı) – Raporu var, yüzde 97.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Ama usul şöyle: Bir rapor alıyorsunuz, cezaevine veriyorsunuz, sonra o rapor Adli Tıp Kurumuna gidiyor, Adli Tıp Kurumu bu raporu onayladıktan sonra biz bunun hemen, cezasının infazının ertelenmesi uygulamasını yapıyoruz. Adli Tıba gitmesi, orada beklemesi on beş günü almıyor yani "Bu, aylarca sürüyor." falan diye şey yapıyorlar.

DIRAYET TAŞDEMİR (Ağrı) – Peki, o zaman, Celal Şeker neden hâlâ cezaevinde, Diyarbakır D Tipinde?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Celal Şeker'le ilgili bir bakalım, dün de bir milletvekilimiz bunu aradı, ben talimat verdim zaten onunla ilgili. Bakıyorlar durumuna, şu anda benim ona bireysel olarak hemen cevap verme imkânım yok çünkü bilgiyi gerektiriyor, şu anda o bilgi yanımda yok.

DIRAYET TAŞDEMİR (Ağrı) – 300'e yakın ağır hasta tutsak var.

BAŞKAN – Maksat hasıl oldu, Komisyon gündeminde de kalmaya özen gösterelim.

DIRAYET TAŞDEMİR (Ağrı) – Bu da çok önemli bir gündem ama Sayın Başkan.

BAŞKAN – Maksat hasıl oldu, siz söylediniz, Komisyonun gündeminde kalmaya özen gösterelim.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Şimdi, bakın, cezaevlerinde bulunan hasta tutuklularla ilgili bizim yaptığımız yasal düzenlemede -ilk defa yaptık- hem tutukluluğunu erteliyoruz, oradan çıkıyor hem cezayı erteliyoruz, oradan çıkıyor ve süresiz, iyileşene kadar da bu devam ediyor ve bu konuda ilk kanuni düzenlemeyi yapan Hükümet biziz, ilk adımı atan biziz, pek çok şey. Ama ne oluyor? Sıkıntı şu: Birinci kademe hastanelerinden rapor almak kolay, bazı hastanelere zaten PKK terör örgütü bir hastayı götürdüğü zaman doktorlar raporu görmeden imzalıyor. Yani şimdi, bizim o raporların sıhhatini tahkik etmemiz lazım, doğru mu, eğri mi bakmamız lazım. Şimdi, diyor ki: "Bunun altında da doktor imzası var." Doğru, doktor imzası var. Yatalak diye gelen bir isim çok konuşuldu geçmişte, koşa koşa gitti Adli Tıba, yatalak dediler. Ben Adli Tıp Kurumu Başkanını aradım, "Bak, bu adam yatalak, yerinden kalkamıyor, raporları da bu, Yalçın Hocam, niye şey yapmıyorsun?" Yalçın Hoca dedi ki: "Efendim, adam yatalak değil, adam yürüyor, koşa koşa geldi, şeyi bu." İsmi şu anda hatırımda değil.

DIRAYET TAŞDEMİR (Ağrı) – Ama 4 kişi de öldü.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Ölmedi efendim, sizin dedikleriniz ayrı, bu benim dediğim hâlâ yaşıyor ve de sapaşğlam bir insan ama bütün Türkiye onun için ayağa kaldırıldı. Yani biz onun için bu raporları tahkik ediyoruz, gerçek olan raporların gereğini yapıyoruz. Ama korkuyla alınmış, baskıyla alınmış raporlara da itibar etmiyoruz.

Yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın boşanma davalarıyla ilgili konuda ciddi bir sorun var, kararların tanıma ve tenfizinde problem yaşanıyor. Esasında, bu problem, tebligat problemi. Baktığımızda yüzde 90'ı -geçen, arkadaşlar bilgi verdiler- tanınıyor, infazı yapılıyor, bir sorun yok. Yüzde 10'unda tebligat meselesi var. Bu tebligatı kaldırdığımızda da çok ciddi başka sorunlar ortaya çıkıyor. Onun için, biz bunun yerine başka bir formül bulabilir miyiz diye Bakanlık olarak bir çalışma yürütüyoruz. Şu anda, henüz uygulanabilir nitelikte bir formül üretilmedi ama arkadaşlarımız istişare ediyorlar hem Dışişleriyle hem diğer kurumlarla hem de bu konuda araştırma yapanlarla, başka ülke uygulamalarıyla bunları şey yapıyorlar. Çıktığı zaman biz bu konuyu rahatlatacak adımı atacağız. Karar aldık adım atmaya, şu anda formül bulamadığımız için atamıyoruz, uygun bir formül bulduğumuzda gereğini yapacağız.

Aileden alınan çocuklarla ilgili ciddi bir sorun var yurt dışında Yani gerçekten büyük bir sorun var. Aileden alınan çocukların bir defa haklı nedenlerle alınması lazım, haksız nedenlerle aileden çocuklar alınıyor. İkinci defa ailenin rızasının olduğu yerlere, öncelikle Türk ailelerin çocuklarının Türk ailelerine, Türk ailesi yoksa ailenin rıza gösterdiği başka ailelere verilmesi, eğer bu da mümkün değilse o zaman oradaki bakım yerlerine, yuvalara alınması. Bunun yapılması hâlinde de çocuğun annesi ve babasının sahip olduğu kültüre göre yetiştirilmesinin onun hakkı olduğunu biz en yüksek sesle Türkiye olarak dile getiriyoruz. Şu anda ciddi sorunlar var, bu yüzden Aile Bakanlığı yurt dışına birer müşavir görevlendirmesi bu anlamda yaptı ki bu çalışmaları yakından takip etsin. Biz de Adalet Bakanlığı olarak adalet müşavirleri görevlendirdik, onlar da bu konuları yakından takip ediyor.

Ayrıca, Yurt Dışı Türkler Başkanlığı ve Dışişleri Bakanlığımız da bu konuyu çok yakından takip ediyor bunu da ifade etmek isterim.

Candan Hanım'ın istatistik konusuna ben cevap verdim.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Aile Bütünlüğü

Tarih : 30/03/2016 Saat : Kayıt: Stenograf : Uzman : Sayfa: 16

Evlilik öncesi eğitim konusu, Sait Bey'in söylediği, tabii, bunlarla ilgili sizin raporunuza da bakılacak. Şu anda gerçekten bazı belediyeler de uyguluyor, ne yapılabilir? Bunu tartışmak lazım, bunun artısı, eksisi herkes şey yapıyor. Şu anda benim ona şöyle yapılacak deme şeyim yok, ben olumlu yaklaştığımı buradan ifade etmek isterim.

Sayın Tanal'ın sorusuyla ilgili Bakırköy' de bulunan kreşle alakalı şeyi söyledim, o konudaki soruya cevap verdim.

İstanbul 43 Asliye Ceza Mahkemesinde Cumhurbaşkanlığıyla ilgili 299' uncu madde. Bu arada sizinle ben aynı düşünmüyorum. 299' uncu madde Türk Ceza Kanunu'nda 1925 tarihinden beri vardır ve doksan yılı aşkın bir süredir bizim hukukumuzdadır ve bundan önceki her dönemde de uygulanmıştır. Aynı şekilde, İtalya' da Cumhurbaşkanı şerefini ve itibarını küçük düşüren kişiler bir ile beş yıl arasında hapisle, Polonya' da hakaret eden kişi üç yıla kadar hapisle, Almanya' da üç aydan beş yıla kadar hapisle...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Özür dilerim, araya giriyorum ama o değiştirildi Sayın Bakan.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Değiştirilmedi, siz biraz hafızanızı kontrol edin. Bunlar paralel servis değil, doğrudan servis.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Valla paralel servis.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – İspanya altı aydan iki yıla kadar hapis veya altı aydan iki yıla kadar para cezası, Belçika altı ay ile üç yıl arasında değişen miktarlarda hapis cezası. Danimarka' da krala hakaret suç olarak düzenlenmiştir ve bu durumda diğer hakaret suçuna verilen ceza 2 katına kadar artırılmaktadır, Hollanda' da krala hakaret suçunun cezası beş yıla kadar hapis ve 20 bin 250 avro para cezasıdır. Diğer ülkelerde de bunun olduğunu buradan ifade etmek isterim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Özür dilerim, İtalya' da faşist rejim vardı o dönemde, öyle geldi.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Şimdi, sadece faşist rejim yok. Almanya şu anda faşist rejim mi, Avusturya faşist rejim mi?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Onlar kaldırıldı.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Hollanda faşist rejim mi? Hepsini sanayi servis yapıyorlar, onlara söyle getirsinler, bize de getirirler, biz bakarız.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Paralel servis...

BAŞKAN – Sayın Bakan bitirsin lütfen arkadaşlar.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sayın Başkan, şunu söyleyeyim: Bütün ülkelerde Cumhurbaşkanlığı, devlet başkanlığı ülkenin ve milletin birliğini, dirliğini temsil eder. Bu makama saygı gereği bu makam korunur. Sadece bizim hukukumuzda değil başka ülkelerin hukukunda da korunur ama Türkiye' de şu anda Sayın Cumhurbaşkanımızı itibarsızlaştırma noktasında belli çevreler tarafından planlı kampanyalar yürütülüyor, sinkaflı küfürler var. Şu anda yanımda değil, Başkanım size ben o ifadeleri göndereceğim, lütfen Komisyon üyelerimize dağıtın. Ben yüzüm kızarmadan o ifadeleri okuyamıyorum, siz yüzünüz kızarmadan o ifadeleri okuyabiliyorsanız takdir size aittir.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Bakan...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Bakın Cumhurbaşkanına sinkaflı, kendisine, eşine, kızına...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Bakan, sinkaflı kabul eden kimse yok.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – ...çocuklarına, ölmüş annesine, babasına sinkaflı küfür yapıyor, gazeteler haber yapıyor.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Şiddetle reddediyoruz, yanlış anlamayın.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Bir "tweet" attı tutuklandı, bir haber yaptı tutuklandı. Ya, "tweet" attı da ne söylemiş bu adam? Haber yapmış da ne demiş, kimse oraya bakmıyor. Bakın, eğer sizin yüreğiniz el veriyorsa "Ben bunun altına imza atıyorum." diyorsanız siz de o zaman onun gereğine yapın.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Bakan...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Ama bunlar kabul...

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Biz onların altına imza atmıyoruz ama herkesin de eşit, adaleti...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Herkes eşit Candan Hanım...

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Cumhurbaşkanının kastına, Adalet...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Cumhurbaşkanının şahsına değil.

Bakın, bizim kanunumuzda 3 tane...

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Adalet Sarayı'nda...

BAŞKAN – Sayın Bakan bitirsin sayın üyeler.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – 14 yaşındaki çocuklar, 15 yaşındaki üyeler...

BAŞKAN – Sayın üyeler...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Bakın, şu anda bugüne kadar nasıl bir uygulama yapılıyorsa şimdiye kadar da öyle bir uygulama yapılıyor, yeni bir uygulama söz konusu değildir ama bir kampanya yürütülüyor, ben o kampanyayı ifade etmek istedim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bu döneme kadar açılan dava olmamış.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Bir şey söylüyorum, kampanya devam ediyor, Avrupa' da da kampanya yürüyor. Bakın Avrupa Konseyi, Venedik komisyonuna Türkiye' de 299' uncu maddenin incelenmesi görevi... Ben Venedik Komisyonu

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Aile Bütünlüğü

Tarih : 30/03/2016 Saat : Kayıt: Stenograf : Uzman : Sayfa: 17

Başkanını ziyarete gittim, buradan ifade ediyorum. Komisyon Başkanına bazı konuları anlattığımda Komisyon Başkanı bana şunu söyledi: "Sayın Bakanım, bizim görevimiz sadece Anayasa yapım süreçlerine ilişkin hükümetlere danışmanlık yapmak, rehberlik yapmak, görüş vermektir. Bizim sizin anlattığınız konularla ilgili görevimiz yok." dedi. Şimdi, 299'uncu maddeyle ilgili Venedik Komisyonu geldi. Ben arkadaşlarıma dedim ki, Komisyon yetkililerine, benimle başkan arasında geçen bu diyalogu anlatın. Nedir şey, sordular? Efendim, "Bizim görevimiz bunun yanında Avrupa Konseyi bize görev verirse onu yapmaktır. Avrupa Konseyi bize bu görevi verdi." Bakın, bu bir paralel kampanyanın...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Şimdi Sayın Bakan, hiçbir dönemde bu kadar hoyratça kullanılmadı.

BAŞKAN – Sayın Tanal, Sayın Bakan bitirsin lütfen.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Avrupa Konseyi nezdinde başka nezdlerde yapılmış olan itibarsızlaştırma projesinin bir parçası da siz olmayın Türkiye'de. Şimdi, onlar yapıyorlar. Yapıyorlar diye biz 299'uncu maddeyi değiştirmeyeceğiz.

Bakın, dün Twitter'da "We love Erdoğan" diye bir hashtag açılmış. Yani yüz binleri bulduğu zaman arkasından Twitter bunu kapattı. Arkasından da başka bir hashtag açıyorlar. Ya, şimdi Twitter'a herkes bakıyor. Ben şimdi buradan soruyorum "We love Erdoğan" demek Twitter'ın hangi kurallarına aykırı, neresi yanlış? Sen katılmayabilirsin.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Ama bu yanlışlar bize de oluyor, bizimle ilgili olunca farklı uygulanıyor.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Bak sizinle ilgili bir şey demiyorum, bakın Candan Hanım bir şey söylüyorum, ben sizinle ilgili demiyorum.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Ama bu bize olunca hedef gösteriliyor.

BAŞKAN – Sayın Yüceer...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Bakın, Cumhurbaşkanımıza karşı küresel bir itibarsızlaştırma projesi var, bunun aksini dün gördük, gece de gördük, Avrupa Konseyini de kullanıyorlar, başka yerleri de etkiliyorlar. Biz bu küresel itibarsızlaştırma projelerinin karşısında bugüne kadar durduğumuz gibi bundan sonra da duracağız. Bu Anayasa'ya da aykırı değildir, o aykırılık iddiasından bulunanların biz kimler olduğumu da çok iyi biliyoruz.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Sayın Bakan, bu hassasiyeti herkese gösterirseniz herkesten takdir görürsünüz.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Hiçbir aykırılık değil ne niyetle yaptıklarını da biliyoruz.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Ama sadece Cumhurbaşkanı ve ailesine gösterirseniz kusura bakmayın...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Anayasa Mahkemesinin vereceği kararı ben de merakla bekliyorum, hep beraber göreceğiz. Ama bunun...

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – ...bizden aynı hassasiyeti bekleyemezsiniz.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Ben sizden aynı hassasiyeti beklediğimi söylemiyorum.

BAŞKAN – Sayın Yüceer, Sayın Bakan bitirsin lütfen.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Ben bir gerçeği yüzünüze vuruyorum, ister kabul edin ister etmeyin.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Ama bizlere aynı hassasiyeti göstermezseniz...

BAŞKAN – Sayın Yüceer...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Bu bir gerçek.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bakın, Sayın Bakan...

BAŞKAN – Sayın Yüceer, Sayın Tanal...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Şu anda bir sürü şey var, bu bir gerçek, ben bunu özellikle ifade etmek isterim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Akit gazetesinin yaptığı haberi okuduk.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Tabii, bir başka şey 14. Ağır Ceza Mahkemesinde yaşanan olayla ilgili. Tabii, 14. Ağır Ceza Mahkemesi, millet adına bir yargılama yapıyor, önünde bir iddianame var, bu iddianameyi görmesi lazım, görüşmesi lazım. Şimdi, bir bakıyorsunuz, casusluk iddiası olan bir davada pek çok ülkenin konsolosu orada geliyorlar mahkemeye baskı kuruyorlar. Konsolos tek başına gelse, orada otursa, efendi gibi baksa belki kimse bir şey demez ama örgütlü, organize bir şekilde geliyorlar. Yargılananlar İngiltere'nin veya başka bir ülkenin vatandaşı falan değil Türkiye'nin vatandaşı. Bütün konsoloslar orada.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – NSU davasında Münih'te ben katıldım.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Bir defa, bakın, bir şey söylüyorum, birlikte toplu bir hareket. Oraya biz gönderdik. Nasıl gönderdik? İzin aldık. Bizim oraya adamları koymadılar, koymadılar, Almanya'da koymadılar.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – İzin almadık, ben katıldım, doğru konuşmuyorsun Sayın Bakan.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Perde arkasını ben biliyorum, ben Başbakan Yardımcısıym almadılar, büyükelçi gitti, müracaat etti, en sonunda...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Hiç izin yok.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Ha sizi koyuyorlarsa o ayrı ama devletin büyükelçisine dahi yer vermediler.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Doğru konuşmuyorsunuz.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Ben biliyorum, Başbakan Yardımcısıym, o işi ben takip ettim devlet adına.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ben katıldım. Anayasa'mız 141'inci maddesi ne diyor? "Herkes." diyor, Türk ayrımı yapmıyor.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Aile Bütünlüğü

Tarih : 30/03/2016

Saat :

Kayıt:

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 18

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – O dönemde büyükelçiimiz ne mücadele verdi biz burada ne mücadele verdik, nasıl oraya gittik onu biz biliyoruz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Efendim, o duruşmaya konsolosumuz...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Onun içinde Türkiye...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Baştan sonuna kadar ben takip ettim izinsiz, doğru konuşmuyorsunuz.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Bak, orada şu anda 9 Türk'ün öldürülmesiyle ilgili yargılama var.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – 9 değil 8 o konuda da yanlış bilgilendiriyorsunuz.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Şimdi bu konsolosların hiçbirisi oraya gitti mi?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Gitti.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Ha gittiler.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Duruşmaya da katıldım.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Bırak sen canım.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bakın, o zaman, şu anda Genel Başkan Yardımcınız Ayhan Sefer Üstün...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Bunların hepsi izinle gitti ve onu biz gönderdik o zaman, izinle gittiler.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Siz göndermediniz.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Ben gönderdim, rica ettim, aradım Başkanı, “Başkanım İnsan Hakları Komisyonu olarak lütfen müracaat edin gidin.” dedim. O da izin aldı, gitti, müracaat etti, gitti, resmî yollardan gitti.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Siz göndermediniz, doğru konuşmuyorsunuz.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Bakın Türkiye müstemele bir devlet değildir, herkes yerini bilecek. Konsolosların görev ve yetkisi sadece kendi vatandaşlarıyla ilgili ve sınırlıdır.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Anayasa'nın 141'inci maddesinde ne yazıyor? “Herkes duruşmalara katılır.” Niye sadece Türk vatandaşı ibaresi yok?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sadece görev yaptıkları binalarla ilgili ve sınırlıdır. Şimdi gelip izleyebilir normal bir şekilde ama orada organize bir şekilde Türkiye Cumhuriyeti devletine karşı bir hareket var. Onun için ben bunu ifade edeyim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Mahkemeye organize...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Öte yandan, mahkeme gizlilik kararı almış. Siz milletvekilisiniz, avukatsınız, hukuk devletinde olduğumuza hepimiz inanıyoruz. Siz de savunuyorsunuz, biz de savunuyoruz. Mahkeme gizlilik kararı almış, yargılama yapılması için milletvekillerinin salonu boşaltması lazım. Milletvekilleri mahkemenin aldığı kararın gereğini yapıp niye salonu boşaltmıyor? Yargılama görevini yapanın yargılama görevini yapmasını siz engellediniz, kanuna göre suç işlediniz, böyle bir şey olabilir mi?

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Niye gizlilik kararı alıyor?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Sonra da hâkime, savcıya kızılıyorsunuz. Siz önce Anayasa'ya ve hukuka uyun, görevinizi kanunlara uygun yapın, suç işlemeyin.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – O zaman kararı kim...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Gittiniz, suç işlediniz orada.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Suç işleyen milletvekilleri mi?

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Aynen milletvekilidir.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Hayır, suç işleyen milletvekilleri değil.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Türk Ceza Kanunu'nun ilgili maddeleri çok açık. Yargılamayı engellemek var, adil yargılamayı etkilemek var, görevi yapana hukuka aykırı baskı yapmak var.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Peki, şeref ve haysiyet üzerine söz verin. O güvenlik kameralarını getirin, eğer mahkeme...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Böyle bir şey olmaz. Sonra suç işleyeceksiniz...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bakın...

BAŞKAN – Sayın Tanal...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – ...sonra da o suça bizden tezkiye bekleyeceksiniz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – İspatlıysam istifa edecek misiniz o zaman?

BAŞKAN – Sayın Tanal...

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Ben şimdi ne olduğunu...

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Milletvekilleri suç işlemedi.

BAŞKAN – Sayın Tanal, kifayeti müzakere diyorum, Komisyonun konusu dışına çıkılmamasını istirham ediyorum.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Ben kanaatimi söylüyorum, benim yorumum o, sizin yorumunuz başka olabilir ama hepimiz hukuka uygun davranacağız.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Bakan...

BAŞKAN – Sayın Tanal...

Sayın Bakan, Sayın Tanal...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Aile Bütünlüğü

Tarih : 30/03/2016

Saat :

Kayıt:

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 19

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Başkanım, ben çok teşekkür ediyorum bize zaman ayırdığınız için.

BAŞKAN - Kifayeti müzakere Komisyonumuzun dışında bir konuyu...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Kurmuşsunuz siz bir yapıyı, şu anda bir paralel yapıyı yine yargıda kurmuşsunuz.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Ya sen onlara hizmet ediyorsun ya.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ya, bunların kurucusu siz değil misiniz?

BAŞKAN – Sayın Tanal...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – O paralel yapıyı... Siz, ağır cezayla ilgili dava açarken “Bu insanlar makbul insanlardır.” diyen, bunu kabul eden siz değil misiniz?

BAŞKAN – Sayın Tanal...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bunları savunan siz değil misiniz?

BAŞKAN – Sayın Tanal...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Fethullah Gülen’le kaç sefer konuştunuz?

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Sayın Bakan, aslında..

BAŞKAN – Sayın Tanal, Sayın Yüceer, size söz vermedim.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Ya onun ne alakası var, benim konuşmalarım çok açıktır, çok nettir.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Biz çok netiz, olmaya da devam edeceğiz.

BAŞKAN – Sayın Yüceer, söz vermedim size.

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Efendim, siz vazifenizi yapın, herkes vazifesini yapacak. Siz nasıl beni eleştiriyorsanız benim söylediğim sözlerle siz de tahammül edeceksiniz.

Ben sizi dinlediğim zaman siz başka yere taşdığınızda ben doğru mecraya koyduğumda niye rahatsız oluyorsunuz, öyle şey olur mu?

BAŞKAN – Sayın üyeler, son sözü söyleyip Komisyona ara vereceğim.

Sayın Bakanım, teşekkür ediyorum.

FATMA KAPLAN HÜRRİYET (Kocaeli) - Kocaeli’deki olayla ilgili de bilgi istiyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Kocaeli’deki olay konusunda..

ADALET BAKANI BEKİR BOZDAĞ (Yozgat) – Şu anda benim bilgim size sağlıklı bir bilgi verecek kadar yok. Ben yeni sizden duyuyorum, takip edemedim, bilgi sahibi olduktan sonra size arkadaşlarımız bir bilgi notu iletirler veya Komisyon başkanımıza iletirler, Komisyon Başkanımıza iletirler, sizinle paylaşılır olur mu?

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Bakan.

Sadece son bir söz söyleyip bu bölüme ara vereceğim çünkü 2 konuşmacımız daha var dinleyeceğiz.

İhsası rey konusu konuşuldu, bir rakam vermek istiyorum size ihsası rey ile ilgili yani gerekliliğiyle ilgili. TÜİK’in 2015’te açıkladığı verilere göre boşanan çiftlerin yüzde 73’ü doğaldır -tekrar evleniyorlar- ikinci evlilik yapıyorlar. Bu yüzde 73’ün yüzde 12’si boşandığı eşyle evleniyor, bu da aşağı yukarı 10 binden fazla evlilik demek. Aynı zamanda 10 binden fazla boşanma davası yükü demek. O anlamda, ihsası rey konusunda kayıtlara da geçsin diye bunu ifade etmek istedim.

Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakana, üyelerimize teşekkür ediyorum.

Beş dakika ara veriyoruz, ikinci bölüme devam edeceğiz.

Kapanma Saati: 12.16

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Aile Bütünlüğü

Tarih : 30/03/2016 Saat :

Kayıt.:

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 20

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 12.32

BAŞKAN: Ayşe KEŞİR (Düzce)

BAŞKAN VEKİLİ: Bayram ÖZÇELİK (Burdur)

SÖZCÜ: Ali ÖZKAYA (Afyonkarahisar)

KÂTİP: Emine YAVUZ GÖZGEÇ (Bursa)

BAŞKAN – Toplantımızın ikinci bölümünü açıyorum.

İki ayrı sunumumuz olacak bugün.

Öncelikle, biz komisyon çalışmalarında sıklıkla yerel yöneticilerin uygulamalarını önemseyeceğimizi ifade etmiştik. Bugün de Konya'dan Konya Büyükşehir Belediyesi Aile Destek Merkezi KADEM'den temsilciler aramızda.

Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı Ercan Uslu Bey buradalar mı?

KONYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI ERCAN USLU – Evet Başkanım.

BAŞKAN – Sayın Genel Sekreterim hoş geldiniz.

Mücahit Sami Küçükütlü Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanı, Mehmet Tekkaymaz KADEM birim sorumlusu, Saliha Yener sosyolog, aile danışmanı, Gülay Bulut sosyolog, iletişim uzmanı ve Mustafa Alakır, hoş geldiniz diyorum.

Buyurunuz.

2.- *Konya Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı Ercan Uslu'nun, ailenin bütünlüğünü etkileyen faktörler konusunda Konya Büyükşehir Belediyesinin yaptığı çalışmalar hakkında sunumu*

KONYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ GENEL SEKRETER YARDIMCISI ERCAN USLU – Sayın Başkanım kıymetli üyeler; benzeniz Ercan Uslu Konya Büyükşehir Belediyesi'nde Genel Sekreter Yardımcısı olarak çalışıyorum. Ondan evvel de Mücahit Bey'in görevini yapıyordum Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanlığıydım ve benim Daire Başkanlığı zamanında kuruldu KADEM.

Sayın Başkanım, sizin açış konuşmanızda da değindiğiniz üzere, sosyal hadiseler, toplumsal meseleler tek bir kurumun veya birkaç kurumun sorumluluk alanına girerek sınırlandırılmıyor, arada fazla miktarda gri bölgeler, geçişler olduğundan dolayı sahadaki belediyeçilik hizmetleri esnasında -ki kültür ve sosyal işler, sosyal yardımlar, engelliler, dezavantajlı gruplar- bunlarla ilgili çalışmalarda konunun aileyle olan çok iç içeliğinden dolayı kurumlar arası tariflenemeyen konulara müdahale etmek ve kurumların bütçelendirmediği hususlarda da belediyenin yerel ve hızlı karar alma sürecinden faydalanarak destek olmak amacıyla Konya Büyükşehir Belediyesi, 2009 yılında, "Aile Destek Merkezi" diye bir birim kurdu. İsminden de anlaşılacağı üzere sadece danışma değil de bir miktar imkânları ölçüsünde destek de taahhüt ederek kuruldu. Yalnız, yerel bazı özelliklerimiz var. Bu çalışmalar esnasında mağdurlarla ilgilenirken hanımların kandillerine yağ damlamasını sağlayacak, bir miktar getiri sağlayacak bir kooperatif oluştu.

Ayrıca, dezavantajlı gruplarla ilgili çalışmalar yaparken bir sanat merkezi oluştu. Özellikle madde bağımlıları aileyi direkt olumsuz etkiliyor. Özürlüler eğer sosyalleşemedilerse, topluma entegre olmadıysa büyük sıkıntılar çekiyor aile. Bundan dolayı hem ortada olan problemlerin kişilerle görüşerek çözümüne katkı sağlanması için, bir miktar destek olunması için biz de bu çalışmalar içinde tabii bakanlıkların büyük görevlerinin yanında bu faaliyetlerin mütemmim bir cüzü olmaya adayız. Aradaki boşlukları tamamlamaya çalışıyoruz. Konya'da üç yüzden fazla aktif sivil toplum kuruluşu var. Onlarla paylaşarak zaman zaman bir miktar bu mağdurların elinden tutmaya, bunları meslek edindirmeye, ıslah olanların hayatiyetini devam ettirebilmesi için zaman zaman iş bulmaya dönük çeşitli alanlarda ekonomik katkılar da dâhil olmak üzere bir dizi faaliyet yapıyoruz.

Ben yönetici olduğum için konuyu birinci derecede takip eden Kültür ve Sosyal İşler Daire Başkanımız Mücahit Bey'e sözü bırakmak istiyorum daha detaylı bilgi vermesi için.

Teşekkür ederim bize bu imkânı sunduğunuz için.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Genel Sekreter.

Buyurunuz.

3.- *Konya Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşleri Dairesi Başkanı Mücahit Sami Küçükütlü'nün, Konya Büyükşehir Belediyesi Aile Destek Merkezinin yaptığı çalışmalar hakkında sunumu*

KONYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KÜLTÜR VE SOSYAL İŞLER DAİRESİ BAŞKANI MÜCAHİT SAMİ KÜÇÜKÜTLÜ – Sayın Başkanım, değerli milletvekillerimiz; saygıyla selamlıyorum.

Konya Büyükşehir Belediyesi Aile Destek Merkeziyle alakalı kısa bir powerpoint sunumumuz olacak, sanıyorum öndeki ekrandan da takip edilebilecek sunumumuz.

KADEM merkez binamız görülüyor fotoğrafta. KADEM merkezimiz 2009 yılında -Sayın Başkanımızın da ifade ettiği gibi- Büyükşehir Belediye Başkanımız Sayın Tahir Akyürek Bey'in talimatlarıyla kuruldu. Bu fotoğrafta da görüldüğü üzere merkezimiz ne çok resmî bir hüviyet arz ediyor ne de sadece küçük odadan müteşekkil bir hüviyet arz ediyor. Şehir merkezine hem yakın hem uzak bir konumda bulunuyor. Burada böyle bir binayı tesis etmemizin, bu çalışmaya hizmet olarak sunmamızın temel sebebi, bu kuruma başvuran ailelerimizin kendilerini sıcak ve samimi bir ortamda karşılamak adına düzenlendi. Eski geleneksel bir Konya evi hüviyetinde, bir hastane veya bir okul veya bir resmî kurum hüviyetinde değil. Şehir merkezine son derece yakın ama aynı zamanda pek çok kişinin

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Aile Bütünlüğü

Tarih : 30/03/2016 Saat : Kayıt: Stenograf : Uzman : Sayfa: 21

önünden geçmediği bir noktada bulunuyor. Dolayısıyla ailelerin de büyük bir huzurla, güvenle gelebilecekleri bir konumda KADEM merkezini inşa etmiş durumda olduk 2009 yılında ve 2009 yılından beri çeşitli hizmetleri bu anlamda yürütüyor. Özellikle psikolojik, sosyal ve ekonomik destek vermek adına da bir merkez rolü üstlenen bir birimiz KADEM. Temel hedefi, aileyi güçlendirme, önleyici tedbirleri alma, geliştirici hususların altını çizme, tedavi ve rehabilite edici bir fonksiyonu ilgili kurumlarla müşterek, ortak bir şekilde yürütmeyi hedefliyor. KADEM ekibimiz 10 kişiden müteşekkil. İçinde aile danışmanlarımız, sosyolog, iletişim uzmanlarımız ve psikologlarımızın olduğu bir merkez hüviyetine sahip. Temel etik değerlerimizden birkaçı: Gizlilik. Bu anlamda bize başvuran tüm ailelerimizin, tüm bireylerimizin kişisel bilgileri korunuyor. Bu anlamda hususi, güvenlik ve bireysel haklara saygı en temel etik değer olarak ön plana çıkıyor. Bütün müracaat eden hemşehrilerimiz son derece açık, şeffaf bir ortamda bu anlamda psikologlarımızla, iletişim uzmanlarımızla konuyu paylaşıp neticeye ulaşabiliyorlar. Üç temel sac ayağı var: Danışmanlık ve rehberlik, eğitim ve biraz önce ifade edildiği gibi kooperatifleşme ve meslek edindirme kursları ile de ekonomik anlamda özellikle hanımlarımıza, kadınlarımıza destek olmayı sağlayıcı faaliyetleri yürütüyoruz. KADEM'e hangi çerçevede geldiklerini ifade edecek olursak: Akraba tavsiyesi, komşu tavsiyesi, il müftülüğü ve ilçe müftülükleri, hastaneler, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı il millî eğitim müdürlüklerinden, KOMEK meslek edindirme kurslarımızdan ve TV ve radyo çalışmalarından duyarak KADEM'e gelişer söz konusu. Bu anlamda özellikle hastanelerimizde psikolojik tedavi görmek için bile gelen hastalara oradaki görevli doktorlarımız reçete yazarken ilaçların altına bir 3'üncü madde olarak da KADEM ziyaretini ifade ettiklerini biz yazılan reçetelerden dahi bilebiliyoruz.

KADEM'e başvuran kesimler boşanmış veya eşleri vefat etmiş bireyler. Sosyal hayata entegre etmek adına, aile içi şiddet görmüş bireyler çocuklar ve ergenler, evlilik hazırlığı yapan bireyler... Ve kamu kurum ve kuruluşları çalışanları, sivil toplum kuruluşlarından da KADEM'e başvurular söz konusu. Ayrı yaşayan veya mahkemesi devam eden çiftler ile mahkemenin boşanma davasını reddettiği durumlarda öncelikli olarak çocukları olan ayrı yaşayan çiftler söz konusu olabiliyor. Kimi hâkimlerimiz de boşanma kararını vermeden önce "Mutlaka KADEM'e uğramalısınız." diyerek hâkim inisiyatifiyle de bize müracaat eden aileler oluyor.

Bu anlamda bir istatistik rakamı, her geçen yıl KADEM'e başvuru rakamının artması 2010 yılında 1.168 başvuru varken 2015 yılında 3.200 başvuruya ulaşan bir rakam var. Bunlar bire bir destek ve rehberlik başlığı altında. Kadınlarımızın daha çok yoğunluklu başvurduğu bir kurum KADEM. Yüzde olarak değil ama rakamsal olarak -631 evli çiftin, 283 bekârın- bu 2016'yla alakalı rakamlar, üç aylık rakamlar tabii bunlar. Bu, tüm yıllara sari ama 2016'yla alakalı rakamları ben şimdi ifade ediyorum size bir örnek olması açısından yani ilk üç ayda müracaat eden kişilerin cinsiyetleri ve evlilik durumlarıyla alakalı oranlar. Eğitim durumlarıyla alakalı oranlar yani ilkökul mezunlarının da yoğunlukla geldiği ama üniversite mezunlarının da aile programı yaşayıp da çözmek adına başvurdukları bir merkez KADEM. En temel geliş sebebi evlilik sorunları. Bu evlilik sorunlarına çözüm bulmak adına özellikle çiftler müracaat ediyor. Ama bunun yanında çocuğuyla iletişim anlamında 0-18 yaş eğitimiyle alakalı bilgi almak adına da ailelerimiz, özellikle annelerimiz müracaat ediyor.

Burada bir iki örnek vaka getirdik, kaynana-gelin ilişkisiyle alakalı bir vaka. Özellikle Konya'da belki temel boşanma sebeplerinin önde gelenlerinden bir tanesi gelin-kayınvalide ilişkileri. O anlamda bir müracaat sıklığı var. Yine aynı şekilde biraz önce Sayın Bakanımızın ifade ettiği çerçevede sosyal medya kullanımları dolayısıyla müracaat sayıları son derece arttı son yıllarda. Özellikle sosyal medya dolayısıyla eşler arasındaki sıkıntıların, sorunların büyüdüğünü biz KADEM'e müracaatlardan tespit edebiliyoruz.

KADEM'e müracaat eden bir birey en az 40 dakikalık ama birkaç defadan müteşekkil görüşmelere psikologlarımız tarafından tabii tutuluyor ve bir netice elde edilmeye çalışılıyor. Bunun yanında çeşitli sosyal, kültürel faaliyetlerle toplumun tüm kesimine bu anne olmak, baba olmak eğitimlerini veriyoruz. Yine Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına bağlı sevgievlerindeki bakıcı annelere eğitim çalışmaları yıllık mutaf, il müdürlüğümüzle ortaklaşa sürdürülüyor. Vaiz, imam ve vaizelerimize dönük eğitim çalışmaları yürütülüyor. Gençlerimize 0-18 yaş eğitimiyle alakalı, kim oldukları, sevgi, saygı ve paylaşım, iletişim, olumlu düşünme, arkadaşlık, dostlukla alakalı eğitim çalışmaları veriliyor. Sayın Başkanımızın bu genç okulunu ziyaretinden bir fotoğraf burada görülüyor.

Yine, öğrenci velisi eğitim seminerleri devam ediyor. Biraz önce, başta bahsettiğimiz gibi KADEM'in bir binası var ve burada hizmet yürütüyor ama İl Millî Eğitim Müdürlüğümüzle, İl Müftülüğümüzle yürütülen çeşitli çalışmalarla ve faydalı iş birlikleriyle tüm okullarda ve tüm camilerde farklı eğitim çalışmaları görülüyor.

Şu aşağıdaki görmüş olduğunuz fotoğrafta da, yine bir köyde eğitim çalışması verilecek bir mekân olmadığı için -burada da Saliha Hanım hazır bulunuyor- Saliha Hanım'ın mihraba geçerek yaptığı bir sunumun fotoğrafını görüyorsunuz. Burada da aile içi iletişim, öfke kontrolü, gelin-kayınvalide ilişkisi gibi temel başlıklarda eğitim çalışmaları yürütülmüş oluyor.

Çeşitli yarışmalar ve ulusal çapta meşhur hatiplerle aile hususunda çeşitli çalışmalar da yürütülüyor.

Uygulanan farklı projeler var. Mesela, kırk yılını bir yastıkta geçirmiş evli çiftlerimize evliliğin önemi, ailenin önemini çizmek, belirtmek adına "bir yastıkta bir ömür" çerçevesinde, üstünde de kendi isimlerinin ve fotoğraflarının olduğu küçük bir yastık hediye ettik. Medyanın da ilgisini çeken bir proje olduğu için kamuoyunda da değer buluyor ve ailenin önemi hususunda bir bilinç oluşturmak adına küçük bir adım teşkil ediyor.

Avrupa Birliği çerçevesinde yürütülmüş çeşitli projeler de var. Bu anlamda alınan hibelerle de projeler devam ediyor. Engellilere dönük, annelere dönük çeşitli okul faaliyetleri, çalışma faaliyetleri de yürütülüyor.

Kendi ilimiz sınırları içerisinde olmamakla birlikte, Soma-Ermenek ziyaretlerinde KADEM olarak -geçtiğimiz yıllardan bir örnek olarak buraya koyduk bunu, gerçekleştirdik- orada hayatını kaybetmiş 120 işçi ailesine ulaşıldı ve o ailelerimize uzman arkadaşlarımız psikolojik destek anlamında hizmet götürmüş oldular.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Aile Bütünlüğü

Tarih : 30/03/2016 Saat : Kayıt: Stenograf : Uzman : Sayfa: 22

2015 yılının bir özeti bu, anlattıklarımızın da bir özeti açıkçası. Hem öğrenci velilerine hem annelere hem gençlere hem bireysel olarak KADEM'e başvurulara dönük bütün eğitimlerin toplamında ulaşılan kişi sayısı yaklaşık 32 bin. Bu 32 bin rakamına sadece 10 kişilik bir ekiple ulaştığımızın da altını çizerek belirtmek istiyoruz.

Teşekkür ederiz efendim.

BAŞKAN – Evet, ben de teşekkür ediyorum.

Bir şey soracağım: Yaklaşık beş altı yıldır yapılan bir çalışma bu. Rakamlar da gayet verimli bir çalışma olduğunu gösteriyor. Etki analizi yapma fırsatınız oldu mu? Yani, bu eğitimleri alanların ya da size devam eden ailelerin daha sonraki durumlarıyla ilgili bir geri dönüşüm var mı? Böyle bir etki analizi çalışmanız var mı?

KADEM AİLE DANIŞMANI SOSYOLOG SALİHA YONAR – Teşekkür ediyorum KADEM'in çalışmalarıyla ilgili bilgi almak için bizi buraya davet ettiğiniz için.

Tabii, KADEM'in kuruluş amacının sosyoekonomik düzeyi çok yüksek olmayan ailelere ulaşma amacı olması itibarıyla yüksek oranda bir taleple karşılaştık biz ilk başta ve daha sonra bunu güçlendirici hem bina çalışması yapıldı hem de ilk başta bir birim olarak açıldığından dolayı, daha sonra kurum hâline getirildi ve personel olarak da desteklendik.

Şu var: Ailelerin yoğun bir ilgisi var ve randevu sistemiyle çalışıyoruz. Aileler gelmek istedikleri zaman bizi arıyorlar ve o randevu sisteminden faydalanırlar, biz onları günde 6 vaka alacak şekilde koordine ediyoruz sekreteramızla. Uzmanlarımız orada görüşme yaptıktan sonra zaten biz süpervizyon aşamasına geliyoruz ve vakaları birbirimize anlatıyoruz ve görüyoruz ki, 2'nci, 3'üncü vakada, seanstan sonra kişiler bize gelmişler ve geri bildirimlerini sunmaya başlamışlar. Zaten ilk başta söylediğimiz işte "KADEM'e nasıl geliyorlar?" sorusunun cevabı tavsiye usulü olduğundan dolayı, baktığımız zaman, KADEM'e geliş şeklinin sorusu tavsiye usulü yani "Ben fayda gördüm, lütfen sen de git." Görümce eltisine, kayıvalide yakınına veya işte bizden faydalanan aile üyeleri komşusuna, bir başka sorun yaşayan aileye veya bireye tavsiye usulüyle, bizim çok fazla reklam boyutu olmamamız... Çünkü, özel sektörde de bu iş yapılıyor ve biz o özel sektöre çok fazla ket vurmamak anlamında -bu seanslar yüksek meblağda çünkü- belediye olarak, resmî kuruluş olarak çok fazla reklam da yapmama taraftarıyız. Ama, bu tavsiye usulüyle gelmeleri bir geri bildirim oluyor bize yani "Evet, biz bu işi yapıyoruz ve bundan dolayı da güvenilir bir iş yürütüyoruz ve başarıya ulaşıyoruz." anlamında. Ve tabii ki, bire bir görüşleri alıyoruz vakalarda ve bundan dolayı da tabii "Şu konuda faydalı oldu, bu konuda faydalı oldu; iletişimi kuvvetlendi, çocuğuma yaptığım yanlışları gördüm, artık şiddetten vazgeçtim; dövmek için, çocuğuma şiddet uygulamamak için öfke kontrolümü yapıyorum." diye geri bildirimler zaten alıyoruz. Bunlar davranışta değişiklikler. Bizim için önemli olan ilk planda davranış, evet ama daha sonra zihniyet değişimi. Zihniyet değişimi kolay olan bir şey değil çünkü bilinçsel bir süreç. Bu bilinçsel süreç için de bize düzenli devam edenlerde buna ulaşıyoruz elhamdulillah. Ama, vaka olarak isterseniz, evet, beş yıldır ayrı yaşayan aileler, boşanma safhasına gelmişler ama boşanamamış, boşanmak istememiş, taraflar belki biraz daha bekleme sürecine girmiş. Biz ona "Ayrı yaşama süreci." diyoruz. Bu yaşama, beş seneden sonra birleştirdiğimiz çiftler de var yani bu şekilde vakalarımız da var. Zaten bu geri bildirimler eğer düzenli devam ediyorsa bize çünkü bireysel farkındalık o kadar kolay bir şey değil, yüzleşme o kadar kolay bir şey değil. Sabır ister, özveri ister, fedakârlık ister ve bundan dolayı da kişi "Evet, devam etmeliyim." Yani, bakıyorsunuz, kadınlar daha çok devam ediyorlar zaten.

Şuna da inanıyoruz: Biz kadınla çalıştığımız zaman, kadının psikolojisini düzelttiğimiz zaman evin içindeki mutluluğun yüzde 60'ını halletmiş oluyoruz. O yüzden, kadınlarla çalışmak da güzel bizim için ama aileyi getirtmek noktasında ve somut şeylere ulaşmak noktasında biraz daha çaba sarf etmemiz gerekiyor. Özellikle erkeklerin seanslara katılma noktasında çok daha çaba sarf etmemiz gerekiyor.

Belki sorduğunuz soruya çok geniş bir cevap oldu ama eğer tamamlanmayan yer varsa tekrar tamamlamaya çalışalım.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Ben daha çok şöyle bir şeyi kastetmişim: İşte bize gelen -atıyorum- "Bin müracaatın şu kadarı şu, şu, şu konularda evet ama şu, şu, şu konularda yapılan şu, şu programdan sonra şöyle, şöyle davranış değişiklikleri oldu." Ayrı bir çalışmadan bahsediyorum. Belki bu ileride yapacağınız işin biçim ve yöntemini değiştirmek ya da revize etmek noktasında bir katkı sağlayacaktır diye düşündüğüm için ifade ediyorum.

Burada bir uygulamayı çok beğendiğimi ifade etmem lazım, biz daha önce arkadaşlarımızla da konuşmuştuk bunu: Özellikle babalar ve kamu kurumunda görev alan erkekler yani bunlar hâkimler olabilir, öğretmenler olabilir, kamu kurumunda farklı şekillerde görev yürüten kişiler olabilir, bunlar bire bir uygulayıcılar ve sahadalar. Erkeklere de en kolay erişen kesim bu. Özellikle babalara ve kamu kurumundaki erkeklere yaptığınız eğitimi de önemseyeceğimi ifade etmek isterim.

Teşekkür ediyorum.

Üyelerimizin katkı vermek istediği konu var mı? Yok.

Diğer konuğumuza geçeceğim.

Çok teşekkür ediyorum size, ayağınıza sağlık diliyorum, kolay gelsin.

BAŞKAN – Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığında Kırsalda Kadın Hizmetleri Koordinatörü Nimet Kaleli aramızda.

Sayın Kaleli, buyurunuz.

4.- Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Kırsalda Kadın Hizmetleri Koordinatörü Nimet Kaleli'nin, Bakanlığının kırsalda kadına yönelik yaptığı çalışmalar hakkında sunumu

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Aile Bütünlüğü

Tarih : 30/03/2016

Saat :

Kayıt.:

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 23

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI KIRSALDA KADIN HİZMETLERİ KOORDİNATÖRÜ NİMET KALELİ – Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri, kıymetli katılımcılar; öncelikle Bakanlığım ve şahsım adına hepinizi saygıyla selamlıyorum. Bu Komisyonda Bakanlığımız adına bulunmaktan da büyük bir mutluluk duyduğumuzu belirtmek istiyorum.

Bakanlığımızın içerisinde 98 yılından itibaren kırsalda kadına yönelik çalışmalar yoğun olarak devam etmektedir. Bu çalışmalar şu anda Bakanlığımızın Eğitim, Yayım ve Yayınlar Dairesi Başkanlığı altında Eğitim ve Yayım Dairesindeki 5 tane birimden biri olarak kırsalda kadın hizmetleri faaliyetlerini sürdürmektedir. Bu faaliyetlerimiz tabii ki kırsaldaki kadınlarımızın tamamen güçlendirilmesine yönelik ve kırsalda kadın odaklı kalkınmayı sağlamaya yönelik faaliyetlerimiz.

Türkiye’de, sizlerin de çok iyi bildiği gibi, toplam nüfusun yaklaşık yüzde 35’i kırsal alanda yaşamakta ve tarımda istihdam edilenlerin yüzde 47’si gibi büyük bir oran da kadınlardan oluşmaktadır. Bu veriler şunu göstermektedir ki, kırsalda tarımsal üretimde kadınlar çok önemli role sahiptirler ve en önemli iş gücü kaynağı tarımda kadın olmaktadır.

Bakanlık olarak tüm çalışmalarımızda toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin giderilmesi, girişimciliğin ve istihdamın artırılması esasına yönelik çalışmalarımızı planlamaktayız. Ve bütün çalışmalarımızın içerisinde kadının sosyal statüsünü geliştirmek ve aynı zamanda ekonomik statüsünü de güçlendirmek üzere çalışmalarımızın plan ve programını yapmaktayız.

2003 yılından bugüne kadar yaklaşık 171 bin faaliyette 2 milyondan fazla kadını eğitimlerle ve çeşitli çalışmalarla desteklemiştir.

Bakanlık olarak kırsalda kadının güçlendirilmesindeki çalışmalarda bizim zaten ana akış noktamız yayım ve eğitim olması nedeniyle eğitim-yayım çalışmalarına yoğunluk vermekteyiz. Kooperatifleşme konusu, Bakanlığımızın üzerinde durduğu en önemli konu kadınların kooperatifleşmesi. Tarıma dayalı iş kollarında kadın girişimciliğinin özendirilmesi, desteklenmesi ve sosyoekonomik yönden kadınların güçlendirilmesine yönelik projelerle onların harekete geçirilmesi ve kadının sorunlarının çözümüne yönelik çeşitli çalışmalarla stratejilerin oluşturulması güçlendirme çalışmalarımız.

Biliyoruz ki, kırsalda kadının en önemli noktada harekete geçirilmesinde etkin eğitim-yayım çalışmaları çok önemli olmaktadır. Bu eğitimleri biz sadece tarımsal konularda değil, tarımsalın her alanında, ev ekonomisi konularında ve çeşitli konularda yürütmekteyiz. Tarımda bağıcılıktan hayvancılığa, ipek böcekçiliğine, arıcılığa kadar pek çok konular 81 ilimizin içerisinde yoğun olarak yürütülmektedir.

Tarımdan dışarıda, kadınlarımızın da aktif rol aldığı ev faaliyetleri içerisinde de ev ekonomisi eğitim-yayım çalışmalarını son derece önemsiyoruz ve 81 ilde de bu çalışmalarını yoğun olarak yürütüyoruz.

Tabii, biz Bakanlık olarak iş birliğini, el ele vermeyi son derece önemsiyoruz. Kurum ve kuruluşlarla, sivil toplum örgütleriyle bir araya geliyoruz. Anne Çocuk Eğitim Vakfı ile Dere Tepe Kadın Destek Programı’nı birlikte yürütmüş olduğumuz bir program olarak, önemli çalışmalarda kadınlarımızın bu programın içerisine dâhil olmasını sağladık. Bu konuda kadın ve genç kızlarımıza yaşam becerilerini geliştirmeye yönelik eğitimler verdik. Ve bugün, bu çalışmalar artık rutin olarak eğitim çalışmalarımızın içerisinde yer aldı. Burada, modüler eğitim sistemi, Anne Çocuk Eğitim Vakfının uygulayıcıları tarafından teknik personelimize de öğretili.

Kadın Çiftçi İşbirliği Protokolü, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Türkiye Ziraat Odaları Birliği ve Bakanlığımızın imzalamış olduğu bir protokoldü ve bu protokol çerçevesinde de ilk önce 5 pilot ilde başladık çalışmalara. Burada çok önemliydi. Beş tane çok önemli konu seçtik. Bunlar girişimcilik, liderlik, iklim değişikliği, kooperatifleşme, toplumsal cinsiyet eşitliği ve sosyal güvenlik konularıydı. Bu konularda hem teknik elemanlarımızın eğitim almasını sağladık hem de kadın çiftçileri eğittik ve 2014’ten sonra 81 ile yaygınlaştırdık. 2015’te de 8.500 kadını, bahsettiğimiz konular ve ekstra ihtiyaç duydukları konular da dâhil olarak eğitim çalışmalarının içerisinde yer aldı.

Biraz evvel belirttiğim gibi, kırsalda kadınların kooperatifleşmesi çok önemli. Eğer bir ürünün doğru bir şekilde pazarlanabilmesini istiyorsak, kurumsal yapılara doğru şekilde ulaşmayı hedefliyorsak ve aynı zamanda kırsalda yoksulluğun ve aynı zamanda göçün önlenmesini istiyorsak iyi bir iş ortamı yaratabilmemiz için gerçekten örgütlenerek kadınların kooperatifleşmesini desteklememiz gerekiyor. 2004 yılından itibaren kadınlarımızı bu konularda ve kooperatif kuran kadınlarımızı da faaliyet konularında eğitimlerle destekledik ve bugün, Bakanlığımız bünyesinde, başkanı kadın olan ve ortaklarının çoğu kadınlardan oluşan 54 tane kooperatifimiz bulunmakta ve bu 54 kooperatifimizin 18 kooperatifi pozitif ayrımcılık gözetilerek de programlarının içerisine dâhil olarak desteklerden faydalanmıştır.

Çalışmalarımızın daha da etkin olabilmesi için Alman Kooperatifler Konfederasyonu DGRV’yle de kooperatifçilik konusunda kadınlarımızın eğitim almaları sağlanmış; birlikte kooperatiflere yönelik 4 kitapçıktan oluşan bir eğitim seti hazırlanarak bütün kooperatiflere gönderilmiştir.

Tarımsal yenilikler: Sizlerin de çok iyi bildiği gibi, aslında kadınlar tarımın içinde ama yeniliklerden en son faydalananlar kadınlar olması nedeniyle, biz, tarımsal yeniliklerin kadın odaklı yayılmasını sağlamak ve aynı zamanda bu yeniliklerde kadınların da hızla haber almasına olanak tanımak açısından bu çalışmalara yoğunluk kazandırmaya başladık ve çalışmaların içerisinde araştırma enstitülerimiz var Bakanlığa bağlı. Bu enstitülerle yoğun olarak ilgili konularda kadınlara yayım projeleri hazırlıyoruz ve bu projeler kapsamında da eğitimlerin verilmesini sağlıyoruz. Kadınların bahçelerinde demonstrasyon alanları oluşturuyoruz. 2015 yılında 13 ilde uyguladık, 2016 yılında 10 ilde uyguluyoruz ve 81 ile de inşallah bu çalışmaları yaygınlaştıracacağız.

Sizlerin de çok iyi bildiği gibi, aslında kırsalda kadınların güçlendirilmesi için yürütülen tüm faaliyetlerde, çalışmalarda ve projelerde az ya da çok kadınlara büyük faydalar sağlanmakta. Biz de yürüttüğümüz tüm projelerde kadınların sosyoekonomik yönden güçlendirilmesini destekleme yoluna gidiyoruz. Kadın Çiftçiler Tarımsal Yayım Projesi, bizim Bakanlıkta kırsalda kadın için çatı

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Aile Bütünlüğü

Tarih : 30/03/2016 Saat : Kayıt: Stenograf : Uzman : Sayfa: 24

projesi. Kalkınma Bakanlığı tarafından bütçelendirilmiş bir projedir ve tüm çalışmalarımız bu yayım projelerinin altında etkin faaliyetler olarak devam etmektedir. 19 ilde başlanan çalışmalar 81 ile yaygınlaştırılmıştır. Sadece kadınlara eğitim vermeyip aynı zamanda bu çalışmalar nezdinde girdi temininde de bulunarak küçük de olsa kendilerinin tarımın içerisinde alanlar oluşturmaları için destek mekanizmasını da sağlamaktayız. Bunu, hem kadınların güçlendirilmesi hem de ailenin de kadınla birlikte aynı hayatın içerisinde aktif olarak yer alması ve farkındalığın kazandırılması açısından da son derece önemli bir proje olarak yürütüyoruz.

Aynı zamanda illere biz diyoruz ki: Eğer kırsalda kadına yönelik özel projeleriniz var ise bunlar mesleki beceri kazandırmak, farkındalık oluşturmak, bölgesel kalkınmaya katkı sağlamak ve girişimcilik açısından, istihdam açısından önemli projeler var ise lütfen bize gönderin. 81 ilimizden gelen projeler değerlendirilerek bütçemiz nezdinde projeler desteklenme yoluna gidiyor.

2015 yılında üç ilde üç önemli proje yürüttük. İzmir ilinde Balıkcılıkta Kadın Eli; Kayseri ilinde, son derece gündemde olan, Solucan Gübresi Projesi ve Hatay ilinde de aslında alternatif bir istihdam alanı oluşturan ipekböceği yetiştiriciliği ve ipek ürünlerinin değerlendirilmesi, geliştirilmesiyle ilgili projelerdi. Bu projelerle kadınlarımız hem eğitim aldılar hem yurt içi, yurt dışı inceleme ziyaretlerinde bulundular. Bazı projelerimizin içerisinde mevzuatta değişiklik yapılmasının gerekliliği ortaya çıktığında, ki Solucan Gübresinde onun üzerinde çalıştaylar yapıp değerlendirmeler yaptık ve 184 kadını bu projeler kapsamında aktif olarak çalışmamızın içerisinde yer aldı.

2016 yılında ise 5 ilde 5 özel projeyi yürütmeyi planladık. Gaziantep ilinde, alternatif bir ürün olan Şeker Otu (Stevia) Yetiştiriciliği ve Sanayiye Kazandırılması Projesi; Elâzığ ilinde Sebze Kurudu, Domates Un Oldu Projesi; Ankara ilinde kadın çiftçilerle yeşil üretimiyle domatesin üretilmesine bağlı olan bir proje ve Hakkâri ilinde de Süs Bitkisi Yetiştiriciliğinde Kadın Çiftçiler Projesi yürüttüğümüz ve yürütmeye başladığımız projelerin içerisinde yer almaktadır. Antalya'da ise, hepimizin de çok iyi bildiği gibi, kadınların yoğun olarak tarımda yer aldığı örtü altı sebze yetiştiriciliğinde etkin olduğu bu çalışmada kadın üreticilerle biyolojik mücadele gibi önemli bir projeye de inşallah imza atacağız.

Bu arada, tabii dış kaynaklı projelerle de kapasite geliştirme yoluna Bakanlığımız gitmektedir. FAO iş birliğiyle iki tane önemli proje yürütüyoruz. Bu iki önemli proje, yerelde cinsiyete duyarlı bir yayım modelini oluşturarak ve bundan sonraki yapacağımız tüm yayım çalışmalarımızda bu modelin ele alınarak yapılabilmesi ve FAO'ya bağlı olan diğer ülkeler tarafından da bu modelin kullanılabilmesidir. Yansıda da gördüğümüz gibi iki önemli projede de aktif olarak çalışıyoruz. Sürdürülebilir kalkınmada özellikle ilk projede Türkiye-Azerbaycan'la olan projede Kars, Kastamonu ve Antalya ilinde çalışmalarımızın Türkiye'deki faaliyetlerini tamamlamış durumdayız.

Tarımda Kadın Girişimciliğinin Güçlendirilmesi Programı, 2014 yılında başladığımız ve kırsalda kadın girişimciliğini desteklemeyi amaçladığımız gerçekten çok önemli, kadınların da arzularıyla ortaya koyduğumuz bir proje çalışması oldu, bir program oldu. Bu programda, İŞKUR ve KOSGEB iş birliği içerisinde kadınlara uygulamalı girişimcilik eğitimleri verdik. Bu eğitimlerin gerçekten çok kolay eğitimler olmadığını kendimiz de girdiğimizde gördük ve kadınların bu projelerde ve bu eğitimlerde bir iş fikriyle proje hazırlamalarını istedik. Çok farklı projeler ortaya koydular. Bir proje değerlendirmesi yaptık, proje pazarları oluşturduk ve projelerle ilgili kataloglar oluşturduk. Bu kataloglarda kadınların tüm projeleri yer alarak kurum, kuruluş, özel sektörlerle paylaştık. Ne kadar çok kadının projesi desteklenirse o kadar çok kadının hayatının değişeceğini düşündük. 2015 yılında 8 ilde devam ettik ve 2016 yılında da 10 ilde bu çalışma devam edecek. 2016'daki tamamımızı "Tarımda Genç Girişimci Kadınlar Güçleniyor" diye koyduk. 18-40 yaş genç kadınlar üzerine çalışmaya başladık. Şu anda seçimlerimiz yapıldı. Kadınlarımız eğitim almak üzere hazırlar ve büyük bir olasılıkla haftaya itibarıyla çeşitli illerde bu çalışmalarımız başlatılmış olacak.

Kırsalda kalkınma yatırımlarında tabii ki Bakanlığımızın çeşitli destekleri bulunmakta. Kırsal kalkınma yatırımlarının desteklenmesi programı Bakanlığımızın Tarım Reformu Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir. Bu programda yüzde 50 hibeli proje sahibinin kadın olması ve kadın çiftçinin bir kooperatife ya da birliğe üye olması programlarda öne çıkmasına, artı puan almasına neden olmakta ve bu kapsamda 3 bin kadın çiftçiye istihdam yaratılıp 5 bin kadın çiftçi de makine, ekipman desteklerinden de faydalanmışlardır.

Diğer bir çalışma ise Bakanlığımızın ilgili kuruluşu olan TKDK, Tarımsal ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu tarafından bütçesi yönetilen IPARD programıdır. Bu IPARD hibelerinden de kadınlarımıza pozitif ayrımcılık yapılmakta, projeleri nezdinde kadınlarımızın projelerinin puanlardaki artı puanlar sebebiyle öne geçmesi sağlanmakta ve şu ana kadar da 614 kadını bu kapsamda desteklenmiş olduğunu da söyleyebilimiz mümkündür.

Kadın çiftçilerle yaptığımız çalışmalarda her zaman kadın çiftçiler, bize yaptıklarının görünür olmadığından bahsediyorlardı. Bu bizim için çok önemliydi çünkü lider kadınlar çıkartabilmek ve toplumda o kadınları örnek teşkil edip diğer kadınların da bütün faaliyetlere katılabilmesini sağlamak açısından görünürlük çok önemliydi.

Kadın Çiftçiler Yarışıyor Bilgi ve Proje Yarışması 2004'te başladığımız ve kadınların azmiyle, enerjisiyle ve çalışma istekleriyle on yıl devam ettiğimiz çok önemli bir çalışma oldu. Bu çalışmada kadınlar, hem bilgilerini yarıştırdılar hem projelerini yarıştırdılar ve onların sayesinde de pek çok ödüllere layık olduk. Fair play ödülü aldık, Dünya Sağlık Örgütünden en iyi sağlıklı üretim dalında ödül aldık, Growtech'ten tarım ödülü aldık, 2012 yılında 8 Martta 19 başarılı kadından birisi bu yarışmadaki 1'inci kadını bu oldu ve bunlar tabii ki aslında kadınların harekete geçirilmesi için çok önemli çalışmalar olarak kırsalda öne çıkmakta.

Hatta bu çalışmalarda biz, kadın ve erkeğin çok önemli olarak paylaşımlarda bulunduğunu gözlemledik. Karısının çalışmasını sağlayabilmek için tarlaya hiç girmeyen eşin tarlaya girdiğini gördük. Aynı zamanda Ankara'ya çağırduğumuzda çocuğuna hiç bakmayan eşin, yarışmada başarılı olup öne çıkması için, mamasını yedirdiğini, çocuğuna baktığını gördük ve o zaman şunu da

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Aile Bütünlüğü

Tarih : 30/03/2016 Saat :

Kayıt.:

Stenograf :

Uzman : Sayfa: 25

söyledik: Kadın güçlü olmak için adım attığı zaman eşler onların arkasında duruyorlar. Bu yarışmada Çanakkale’de bir birinciden bahsetmek istiyorum, Sayın Başkanım. Alternatif enerji kaynağıyla tarlayı sulamak üzere bir proje hazırladı ve projesi birinci oldu. Eşyle görüşme yapmaya gittiğimiz zaman eş dedi ki: “Nereden çıkarttınız başıma? Bu hanım şimdi ne güzel ufak tefek işlerle uğraşıyordu. Kocaman kolektör kurdunuz bahçeye.” İki yıl sonra gittiğimizde aynen şöyleydi: “İyi ki bu çalışmanın içerisine girmiş, hem bahçe damla sulamayla sulanıyor hem de kışın da ekonomimiz düzeldi, ev ısınıyor.” dedi. Şimdi buradaki çalışmalarda görüyoruz ki kadın çeşitli şekillerde güçlendirildiği zaman eşler açısından da hiçbir sıkıntı yaşanmıyor.

15 Ekim Dünya Çiftçi Kadınlar Günü’nde de bugünün 16 Ekim Gıda Günü’yle çok arka arkaya gelmesi nedeniyle, Sayın Başkanım, hem bu gün unutuluyor. Bu günün ortaya çıkması, daha doğrusu zihinlerde kalması bizim için çok önemli oluyor ve en önemli faaliyetimizi 15 Ekim Dünya Çiftçi Kadınlar Günü’ne yerleştiriyoruz. Bu sene yaptığımız gibi, yani 2015’te Girişimci Kadın Çiftçiler Ödül Törenini 15 Ekimde gerçekleştirdik. Hem dalında başarılı olan kadınları ödüllendirdik hem girişimci olan kadınların Şekerbank sponsorluğuyla projelerine destek sağladık ve bugünün birazcık daha anlamlı hâle gelmesi için elimizden gelen çalışmalarını yürütüyoruz, yürütmeye devam edeceğiz.

Evet, son olarak, Bakanlığımızın, kırsalda yaşayan kadınların sorunlarını çözmeden, tabii ki bu sorunlara çözüm bulmadan başarıya ulaşmamızın da mümkün olmadığını çok iyi biliyoruz. Bu bilinçle 2008 yılında çalıştaylar yapmaya başladık. Bölgesel çalıştaylarla kırsalda kadınların sorunlarını ortaya koyduk. 2008’den 2012’ye kadar aslında uzun bir dönemde alan taraması yaptık ve şu anda oluşturduğumuz Kırsal Alanda Kadının Güçlendirilmesi Ulusal Eylem Planını hazırladık. Bu eylem planı, ülkemizde tabii kırsalda kadına yönelik tek plan olması açısından çok önemli. O yüzden hiçbir şeyi içinden çıkartmadık. 4 stratejik alan, 9 gelişme eksenini, 300’den fazla faaliyeti kapsamakta. Bu eylem planlarının altı ayda bir izleme, değerlendirme toplantılarını ve raporlamalarını gerçekleştiriyoruz. Pek çok çalışmalarda bu eylem planına atıfta bulunabiliyoruz ve kurumlarda bir farkındalık yarattığımızı düşünüyoruz kırsalda kadın konusunda ve inşallah, 2016’dan sonra da revize ederek devam edilmesini sağlayacağız. Çeşitli ortak akıl toplantılarıyla kadın çalışmalarının nasıl geliştirilip yaygınlaştırılacağı konusunda çalışmalar da yürütüyoruz.

Tabii, bu kadar çok Bakanlığın yapmış olduğu çalışmalarla sizi biraz yordum belki ama sonuç olarak şunu söylememiz gerekiyor ki kırsalda kadının emeği gerçekten çok önemli. Sadece bu emek, kadının aile içerisindeki tüketimle değil, aynı zamanda pazar içindeki yapmış oldukları üretimlerle de çok önem sağlamakta. Aile çiftçiliği içerisinde kadın aile çiftçiliğinin omurgasını oluşturmakta.

Aile çiftçiliği, 2014 yılında “Ulusal Aile Çiftçiliği Yılı” diye bir yıl Birleşmiş Milletler tarafından ortaya kondu ve bu kavram, Türkiye’de ve aslında dünyada da literatürlerde yeni yeni ele alınmaya başlandı.

Bu aile çiftçiliğinde kadın, gerçekten öne çıkarılması gereken en önemli nokta. Biz, bunu öne çıkarırken kadınlara istihdam alanları oluşturmamız gerektiğini düşünüyoruz. Alternatif istihdam alanlarına yönelmemiz gerekiyor, kooperatifleşme konusunu önemsiyoruz, örgütlenmesini ve gençlerin de bu kooperatiflerin içerisinde yer almasının çok önemli olduğunu vurgulamak istiyoruz. Ve aynı zamanda, toplumsal cinsiyet bakışıyla yayım modellerimizin, daha doğrusu yayımın buna uygun şekilde hazırlanmasını önemsiyoruz ve 81 ilimizde bu konularda çalışmalar yürütüyoruz.

Buradaki sonuçlardan yola çıkarak kırsaldaki göçün azaltılabilmesi ve aynı zamanda, toplumsal birtakım etkin olan kaynaklara ulaşabilmesi için kadınların ve gençlerin güçlendirilmesinin çok önemli olduğunu vurgulamak istiyorum.

Beni dinlediğiniz için çok teşekkürler.

BAŞKAN – Sayın Kaleli, ben de teşekkür ediyorum. Çok kapsayıcı bir konu oldu.

Ben de özellikle bu konuyu önemsiyorum. Geçtiğimiz günlerde Sayın Bakanı bir başka vesileyle ziyaretimiz söz konusu olmuştu fındıkla ilgili bir konuda. Bu konuyu özellikle altını çizerek kendisine de ifade ettim. Hem kadın kooperatifçiliği hem aile çiftçiliği hem de kırsalda kadının güçlendirilmesi.

Şimdi şöyle de bir sıkıntımız var sosyolojik olarak: Kırsal boşalıyor yani insanlar göç sebebiyle gidiyorlar. Hatta Aile Bakanlığının yaptığı bir araştırmada bize, çekirdek, mikroçekirdek aileler ya da tek ebeveynli aileler çoğalıyor dediğimizde, zannetmeyin bunların çoğu büyük şehirde değil, kırsalda kalan yaşlılar, tek kalan kadın ve erkekler ya da yaşlı aileler denmişti. Bu anlamda kırsalda tutunulması, onun hem göçü azaltmak açısından hem de kadını güçlendirerek orada tutmak aileyi güçlendirmek anlamına geliyor.

Yaptığınız sunumda da onu görüyorum. Kadın güçlendiğinde hem erkeği dönüştürebiliyor hem de... Farklı kooperatif hikâyeleri de biliyorum ben Türkiye’nin farklı yerinde. Yani kooperatif kurulurken erkeklerin çoğunun itiraz ettiği ama kooperatif kurulup başarılı çalışmalar ortaya çıktığında kadınların patron, erkeklerin işçi olarak çalıştığı kooperatif hikâyeleri biliyorum.

O anlamda önemli çalışmanız olduğunu düşünüyorum. Sizi ve ekibinizi tebrik ediyorum. Teşekkür ediyorum.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI KIRSALDA KADIN HİZMETLERİ KOORDİNATÖRÜ NİMET KALELİ
– Teşekkürler.

Sayın Başkanım, şimdi “kooperatif” deyince, mesela en güzel örneğini, Ankara’ya çok yakın Eskişehir’de Sarıcakaya ve Mihalgazi Kooperatiflerimiz var, kadın kooperatiflerimiz. Sizin söylediğiniz şekilde başlayan ama şu anda kadın üye sayısını da geçip eşlerin de üye olmaya başlayarak aktif olarak alanda yer eden bir kooperatif olmaya başladı. Artık, Türkiye’de, gerçekten, örgütlenme, kooperatifleşme hareketinin çok önemli olduğunu düşünüyoruz. Eğer kırsaldaki göçü önlemek istiyorsak bunu gerçekleştirmek için elimizden geleni yapmamız lazım.

BAŞKAN – Bir de bereketli topraklarımız var ve tarım toplumumuz.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Aile Bütünlüğü

Tarih : 30/03/2016 Saat : Kayıt: Stenograf : Uzman : Sayfa: 26

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI KIRSALDA KADIN HİZMETLERİ KOORDİNATÖRÜ NİMET KALELİ
– Kesinlikle.

BAŞKAN – Benim kendi şehrim de tarım şehri. Bu topraklarda tarım yapılacak ve bunların, aile çiftçiliği anlamında profesyonelce yapılması anlamında önemli. Konumuz belki değil ama fındık çiftçiliği yapılmayan bir ürün. Yani yılda bir ay emek verilerek üstelik verimi de düşük dünya ülkelerine baktığınızda. Oysa aile çiftçiliği kavramını biz geliştirebilsek fındık ürününde, yılın on-on bir ayı, on iki ayı o ürünle ilgili bir çalışma olabilse, hem daha verimli ürün kaldıracamız dönüm başına hem de aileler göç etmeyecek ya da farklı işsizlik sorunları, farklı ekonomik sorunlar yaşamayacak. Aile çiftçiliğini kendi şehrimin ürünü anlamında da önemsediyimi ifade etmek istiyorum.

Hüsnüye Hanım, buyurun.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Öncelikle sunumunuz için teşekkür ediyorum. Daha önce de dinlediğim için tekrar ilgiyle yani hiçbir dikkatimde eksiklik olmadan dinlemeye çalıştım, dinledim.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI KIRSALDA KADIN HİZMETLERİ KOORDİNATÖRÜ NİMET KALELİ
– Teşekkür ediyorum sayın vekilim.

HÜSNÜYE ERDOĞAN (Konya) – Bu çalışmaların, kırsalda kadının güçlendirilmesi adına tarımsal alanda önemli olduğunu vurgulamak istiyorum çünkü kadını güçlendirdiğiniz zaman, Komisyonumuzun adına da istinaden, aile bütünlüğünün korunmasına da katkı sunduğuna inanıyorum ve bunu da sizler de ifade ettiniz çok açık bir şekilde.

Ama özellikle bir hekim olarak, yirmi üç buçuk yıllık geçmiş olan bir hekim olarak da şunu da vurgulamak istiyorum, bu konunun önemli olduğunu altını çizerek vurgulamak istiyorum: Tamam tarımla uğraşalım, kadını güçlendirelim ama tarımı yaparken de sağlıklı nesillerin, sağlıklı ailelerin, sağlıklı bireylerin oluşması noktasında “helal ve sağlıklı gıda” teriminin de artık bizim literatürümüze girip organik tarım yaparak bunu sağlamamız gerektiğine inanıyorum. Tarım yapalım ama işte hormonlu olarak değil organik olarak yapalım. Hem dünyaya hem Türkiye’ye mize satarken rakam olarak da, ekonomik olarak da aileye katkısının çok büyük olacağına inanıyorum. Bunun özellikle altını çizmek istiyorum hem sağlıklı ve helal gıda literatürümüze girsin hem de tarımı yaparken organik olarak yapalım. Bunu da, lütfen, çalışmalarınızda bir başlık olarak alın.

Teşekkür ediyorum.

GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI KIRSALDA KADIN HİZMETLERİ KOORDİNATÖRÜ NİMET KALELİ
– Tamam.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Taşdemir, buyurun.

DİRAYET TAŞDEMİR (Ağrı) – Ben de sunum için teşekkür ediyorum.

Aslında şeyi merak ettim: Bu kadın kooperatiflerinin kurulma ve kapanma döngüsü çok yüksek maalesef. Bununla ilgili herhangi bir çalışmanız var mı ya da bu kooperatiflerin sürdürülebilirliği nasıl sağlanıyor?

Bir ikincisi de, fondan faydalanma koşullarının illerin durumuna göre bizce düzenlenmesi gerekiyor. Örneğin benim seçim bölgem Ağrı’da bu TKDK’nin fonlarından yararlanan hiçbir kadın yok çünkü yoksulluk çok yüksek ve bu ön ödeme koşullarını kadınlar yerine getiremiyor. Bu anlamda da bölgeler arası ya da iller arası fondan yararlanma koşullarının da bir kez daha düzenlenmesi gerektiğini düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Taşdemir.

Üyelerimizden başka soru var mı? Yok.

O zaman, ben teşekkür ediyorum sunumunuz için. Bunu raporumuza dercedeceğiz. İleride bir konu olursa tekrar irtibat hâlinde olacağız.

Teşekkür ediyorum Sayın Kaleli.

DİRAYET TAŞDEMİR (Ağrı) – Başkanım bir şey daha soracağım. Bizimde önerdiğimiz, dinlenmesini istediğimiz uzman arkadaşlarımız vardı. Acaba onun takvimiyle ilgili bir gelişme var mı? Örneğin Mor Çatı, Esra Hanım vardı.

BAŞKAN – Takvimi şu an hatırlamıyorum. Ona tekrar bir bakayım.

Toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 13.22